

GOSPODARSTVO

TRGOVINA * FINANCE * INDUSTRIJA * OBRT * KMETIJSTVO

LETO VI. ŠT. 112

TRST, 5. JANUARJA 1952

CENA LIR 20

„Trst se preraja“

Ob likvidaciji ECA

Pod tem naslovom je odposlanstvo ECA (uprava Marshallova plana) v Trstu izdalo ilustrirano knjižico, da bi lahko vsakdo spoznal, kako je ECA, ki je s svojo otipljivo pomočjo potencirala in povečala delo, ki ga je ZVU pričela ob koncu vojne — rešila nalogo, ki jo je pravi kot Uprava za gospodarsko sodelovanje imela. Tako je označil v uvodu namen knjižice sam načelnik odposlanstva ECA Mr. Robert Galloway.

Slovenskim listom v Trstu je težko poročati o podobnih publikacijah. Kdo bi ponavljal vedno isto pesem! Nič razveseljivega ne moremo poročati naši javnosti, pa naj gre za gospodarska poročila Zavezniške vojaške uprave, ECA ali katerih drugih javnih ustanov. Na vsakem koraku samo zapostavljanje za Italijani. Ali smemo upati, da nam novo leto vendar prinese zboljšanje v tem pogledu? ECA je 31. decembra tudi v Trstu prenehala poslovati in 1. januarja je na njeno mesto stopila MSA (Mutual Security Agency — Agencija za vzajemno varnost), ki jo bo formalno vodil M. Leon Dayton, načelnik odposlanstva MSA za Italijo, denjansko pa njegov namestnik Wesley C. Haroldson, uradnik državnega departmanta (zunanjega ministrstva), ki vodi zdaj oddelek za gospodarstvo in finance pri ZVU v Trstu.

Dosedajni načelnik odposlanstva ECA v Trstu g. Robert E. Galloway je odstopil, verjetno, ker se ni hotel podrediti novemu načelniku Daytonu v Rimu. Upravnik osrednje ECA v Washingtonu g. Richard Bisrell je v posebnem poročilu o likvidaciji tržaškega odposlanstva to obžaloval in dodal, da se iz dejstva, da bo italijansko in tržaško odposlanstvo MSA pod enotnim vodstvom, ne sme sklepati, da bi ta okolnost prizadela učinkovitost in obseg njune delavnosti. Kljub tej razlagi se ni moglo otrestiti vtisa, da gre vsaj za politično, ako ne za gospodarsko koncesijo Italiji. Mar bi Trst ne mogel imeti neodvisnega odposlanstva MSA, kakor je imel neodvisno odposlanstvo ECA? V poročilih OEEC (Organizacije za gospodarsko sodelovanje v Evropi) v Parizu, ki je bila organ ECA za Evropo, se Trst vselej navaja kot posebna članica OEEC, enakopravna ostalim državam.

Po podatkih omenjene knjižnice je ECA nakazala Trstu vsakega 37.500.000 dolarjev ali 23.437.500.000 lir. S tem denarjem so nakupili razna živila (za 11.500.000 dolarjev), industrijska blaga za 16.300.000 dolarjev (od tega za 12.900.000 dolarjev petroleja), medtem ko je šlo 5.600.000 dolarjev za prevoz omenjenega blaga.

Splošno koristi, ki jo je imelo od Marshallove pomoči tržaško prebivalstvo zlasti zaradi olajšave pri prehrani, pač ni mogoče zanikati. Ves ta denar so ZDA darovale. Toda pogejmo zdaj, kako so razdelili denar, ki se je stekal v lirski skladu od izkupička za prodajo blaga, ki so ga nabavili v dolarji ECA.

Dne 30. junija 1951 je ta sklad dosegel nad 18 milijard (18.140.000.000) lir. Skupno je bilo dovoljenih za nad 16 milijard (16.038.000.000) lir posojil, od tega nad 15 milijard (15.225.000.000) za gradnjo 100 milijonov za razna podjetja, ki spadajo v predelavo živil (oljarna Gaslinca), 50 milijonov za kmetijstvo, 46 za kemične tovarne, 65 milijonov za strojne tovarne in 177 milijonov za razna druga podjetja.

Iz drugih uradnih virov navajamo, da je plovna družba »Tržaški Lloyd« prešla do 31. marca 1951 10 milijard (10.375.000.000) italijanske plovne družbe iz Genove »Italia« skoraj 5 milijard (4.720.000.000) lir, italijanska ribiška družba »Genepesca« iz Livorna 568 milijonov, tržaška ribiška zadruga, v kateri so ribiči iz južne Italije in Istre, 265 milijonov, plovna družba »Flumare« iz Rima 132 milijonov, »Tržaški Lloyd« kakor tudi Združene jadranske ladjevalnice (CRDA), ki so prejele 765 milijonov, so v rokah italijanske države. Za vsa ta ogromna posojila proti izredno nizkim obrestim (navadno 3%) ni postavila ECA podjetjem nikakršnih pogojev socialne narave in danes ni v Trstu avtoritete, ki bi lahko vrnila in službo pri teh podjetjih eno samo slovensko strojevisko.

Kredit, ki so jih prejela res tržaška podjetja, so malenkostni. Kaj naj rečemo o 50 milijonih za kmetijstvo sprito milijard, ki so šle za pospeševanje drugih gospodarskih vej in podjetij, ki so kljub jasnim določbam mirovne pogodbe še vedno v rokah italijanske države? Mar ni značilno, da se je neka slovenska posojilnica borila za piclih 10 milijonov lir nad eno leto?

Tudi kredit ECA so se dajali očitno strogo v duhu rimskih gospodarskih sporazumov med ZVU in italijansko vlado iz leta 1948, s katerimi je rimska vlada proti razmeroma malenkostnim finančnim žrtvam preprečila vsak poskus, da bi se tržaško gospodarstvo postavilo na lastne noge in s tem zadal smrtni udarec irendentizmu.

Zahvala „Gospodarstva“

UREDNIŠTVO IN UPRAVA »GOSPODARSTVA« SE PO TEJ POTI ZAHVALUJETA VSEM USTANOVAM IN ZASEBNIKOM, KI SO LISTU OB ZACETKU NOVEGA LETA IZRAZILI SVOJE ZAUPANJE BODISI Z NEPOSREDNIMI VOSCILI BODISI Z VOSCILI PO OGLASU. VOSCILA MU BODO KOT IZRAZ VZAJEMNOSTI VZPODBUDO, DA BO SE NADALJE NADALJEVAL Z BOJEM ZA PRIZNANJE PRAVIC SLOVENSKEMU GOSPODARSTVU NA TRZASKEM.

NEMČIJA SE BO OTRESLA GOSPODARSKEGA NADZORSTVA

Marianne (Francija) servira Mihlu (Nemčija) agrarno unijo, ko Mihel še ni prebavil »montan-unije«, t. j. Schumanovega načrta za mednarodno nadzorstvo nad proizvodnjo in razpečevanje jekla in premoga.

Mihel: »Toda Marianne, se nisem vendar pogotilni niti prve jedi!« Tako prikazuje nemski karikaturnist pomen raznih gospodarskih zvez, ki so bile porojene v Franciji.

Schumanov načrt za mednarodno nadzorstvo nad proizvodnjo in razpečevanjem jekla in premoga je prodrl v francoski narodni skupščini z večjo večino, kakor je pričakovala sama vlada. Zdaj ga mora potrditi še državni zbor Zahodne Nemčije. Ako se to zgodi, ne bo več nikakršne ovire za dejansko uresničenje načrta, ker nihče ne dvomi, da bodo Holandija, Belgija, Luksemburg in Italija sledile zgledu dveh glavnih pogodbenic — Franciji in Nemčiji.

Nemškemu kanclerju Adenauerju dela težave pri izvedbi Schumanovega načrta opozicija, ki jo vodi socialist Schumacher. Z druge strani mu je verjetno ta opozicija dobrodošla, da lahko z njeno pomočjo iztisne od zahodnih sil čim večje popuščanje.

Nemčiji se ni treba bati uresničenja Schumanovega načrta, ker je po proizvodnji premoga in jekla v Porurju najmočnejša izmed pogodbenic. Ne samo to, Schumanov načrt ji bo omogočil, da se otrese »Mednarodne porurške oblasti« (International Ruhr Authority), ki je bila postavljena leta 1949 z nalogo, da bi nadzirala proizvodnjo in trgovino jekla in premoga v Nemčiji. To nadzorstvo so izvajale zahodne sile, medtem ko bi pri »Visoki oblasti«, ki bo Schumanov načrt izvajala Nemčija, zastopana kot enakopraven partner.

Mednarodna porurška oblast ima namen, da prepreči prenehalni razvoj zahodno-nemške industrije in zagotovi zahodnim silam dovolj nemškega premoga in koks. Nemčija naj bi se ne razvila v premočno industrijsko državo, ki bi v svojih podjetjih ježila kovala orožje za nov napad. Zato je bilo odločeno, da sme proizvesti letno samo po 11 milijonov ton jekla. Z druge strani je morala izvažati določeno količino premoga. Te obveze bodo prevedbi Schumanovega načrta odpadle. Sicer proizvajava Nemčija že danes koli 15 milijonov ton jekla na leto. Tega razvoja nahče več ne ovira, če da je nemško jeklo potrebno za oboroževanje zahodnih evropskih sil pri Sovjetski zvezi.

Po vsem tem nihče ne dvomi več, da bi Nemčija ne sprejela Schumanovega načrta.

PROIZVODNJA JEKLA V NEMČIJI NARASCA

V prvem tednu decembra so v Zahodni Nemčiji proizvedli 2,49 milijona ton jekla. To je bila najvišja proizvodnja v povojnem času.

Cena bencinu je bila v Franciji 1. januarja znižana za 5 frankov pri litru. Oktobra so v Franciji zvišali ceno bencinu za 10 frankov.

LETALSKI POTNI STROSKI V ZDA NIZJI

Za turiste bodo na zračni prog New York - London znatno znižali potne stroške. Od novembra do marca (vključno) bo pot stala 417 dolarjev (doslej 525,40 dolarja) in od aprila do oktobra 486 (poprej 711 dolarjev).

ZDA OMEJUJEJO IZVOZ V ZSSR

ZDA so še bolj omejele izvoz strateško važnega blaga v ZSSR in njene zaveznice. Averell Harriman, osebni svetovalec predsednika Trumanja je prevzel vodstvo zunanje gospodarske politike. Njemu sta podrejena MSA (Agencija za vzajemno varnost) in nadzorstvo nad izvozom v ZSSR in njene zaveznice. Harriman je objavil nov spisek blaga, ki se ne sme izvažati v ZSSR in države pod njenim političnim in gospodarskim vplivom. Izjeme lahko dovoli samo predsednik ZDA. Izvozna prepoved se opira na zakon »Battle Act«. Gre za izvoz srojev za pridobivanje petroleja, raznih kemikalij, težkih železniških strojev in raznega strateško važnega blaga. Prepovedan je izvoz 285 izdelkov.

Kako je trgovina med ZDA in tako imenovanimi vzhodnimi državami nazadovala nam pokaže primerjava med prometom v letu 1938 in 1951. Primerjava med letoma 1938 in 1951 bi nam pokazala še večje nazadovanje, ker so v preteklem letu ZDA še bolj zmanjšale izvoz v ZSSR. Preglednih podatkov za leto 1951 še ni, zato navajamo samo primerjavo med 1. 1938 in 1950. Vrednost je navedena v milijonih dolarjev, drugi podatek predstavlja odstotek ameriškega izvoza v določene predele v primeri s celotnim izvozom.

IZVOZ ZDA

	1938 mil. dol. % 1950 mil. dol. %		1938 mil. dol. % 1950 mil. dol. %
Zah. Evropa	1.189 38,3	3.175 31,3	
Vzh. Evropa	150 4,8	71 0,7	
Kanado	468 15,1	1.991 19,6	
Juž. Ameriko	494 15,9	2.715 26,8	
dominione in evrop. kolonije	386 12,4	1.096 10,8	
Azijo in čezmor.	447 13,4	1.093 10,8	
Skupaj	3.104 100,0	10.141 100,0	

DVE TRGOVINSKI POGODBI CSR

Med CSR in Nemško demokratično republiko (Vzhodno Nemčijo) je bila za razdobje 1952-1955 podpisana trgovinska pogodba. CSR bo izvažala v Nemčijo koks, železniški material, stroje avtomobilske obrabe, hmelj itd.; Vzhodna Nemčija pa bo izvažala opremo za rudnike, kemične proizvode in optične priprave.

V teku so pogajanja med CSR in Kitajsko v Pragi se mudil posebna kitajska delegacija.

IZVOZ AMERIŠKEGA PREMOMA

Ameriško trgovinsko ministrstvo objavljata, da bo izvoz ameriškega premoga v januarju in februarju 1952 dosegel 4 milijone 265 tisoč ton na mesec, od katere količine je določeno 3 milijone 785 tisoč ton za države Mar-

kom na glavo 1.453 dolarjev. V 12 državah, v katerih dohodek na glavo ne doseže 50 dolarjev, živi 5/6 vsega prebivalstva na svetu; te države imajo samo 1/25 svetovnega dohodka. Se drugih 13 držav je treba pristihi med revne. V teh se dohodek na glavo suka med 50 in 100 dolarji. Prva skupina (12 držav) in druga (13 držav) predstavljata že nad polovico vsega prebivalstva na svetu, toda njun dohodek doseže komaj okoli 1/10 svetovnega dohodka. Samo 15 držav ima dohodek na glavo nad 400 dolarjev. 8 držav ki jih pristihevo med bogate ima 1/10 vsega prebivalstva in dohodek na glavo nad 600 dolarjev. Več kakor 30 držav je med dohodki na glavo med 100 in 400 dolarji.

shallova načrta, ostanek pa za druge države.

Izvoz premoga je pod nadzorstvom urada za mednarodno trgovino od preteklega 1. novembra dalje; s tem nadzorstvom hočejo bolje izkoristiti prevozna sredstva in pristaniške naprave.

manenje

Škoda da ni prišel tudi v Trst

Thomas Deegan Jr., ravnatelj železniške družbe Chesapeake and Ohio Railway Comp., je po nalogo osrednje uprave Marshallova načrta (ECA) prepotoval zahodno Evropo, da bi se prepričal, kakšen odmev je našla pomoč Marshallova načrta v srcih zahodnih Evropejcev. Njegova naloga torej ni bila, da preišče industrijski napredek, ki ga je prinesla Marshallova pomoč zahodni Evropi, temveč učinek te pomoči na duhovno razpoloženje Evropejcev nasproti ZDA.

Thomas Deegan se je vrnol razočaran, kar je priznal v svoji izjavi po povratku v Boston. Dejal je, da se je z gospodarsko obnovo vrnila samozavest v srca zahodnih Evropejcev, toda notranje razpoloženje Evropejcev nasproti Ameriki ni nič zadrževalo v skladu z obsegom ameriške pomoči. »ZDA niso dobile bitke za človeška srca (the fight for men's minds)«, je rekel Mr. Deegan.

Mr. Deegan navaja več razlogov za ta ameriški neuspeh: pomanjkanje sposobnega propagandnega osebja, pomanjkanje etnotnega vodstva iz skupnega izhodišča v ZDA itd. S propagando v Evropi se bavi kar pet ameriških ustanov, in sicer United States Information Service ECA, Supreme Headquarters Allied Powers v Evropi, North Atlantic Treaty Organization (Organizacija atlantske pogodbe) in Western Allied High Commission v Nemčiji.

Ameriška propaganda se je zaradi tolikšnega števila ustanov, ki se bavijo z njo, razpršila, pravi Mr. Deegan.

Ne vemo, ali je Mr. Deegan obiskal tudi Svobodno tržaško ozemlje. Ako ga ni, je zamudil lepo priložnost, da bi na tem križišču evropskih narodov proučil duhovne učinke, ki jih rodi diskriminacijska politika — gospodarska in kulturna. Ne zanikamo, da bi Marshallovo pomoči ne bili deležni tudi Slovenci, saj so ZDA darovale Svobodnemu Tržaškemu ozemlju okoli 3 milijone dolarjev in s tem denarjem si je Trst nabavil surovine in živila. Toda, kako je bil uporabljen tako imenovani protivrednostni sklad, ki se je ustanovil od izkupička za prodano blago, nabavljeno s sredstvi Marshallova plana? Nelej kmetiji, 3-4 slovenska podjetja in 1 posojilnica so prejeli posredno ali neposredno manjša posojila iz tega sklada. To so bile vendar samo drobtinice v primeri z milijardami, ki so šle za italijansko industrijska podjetja, za plovne družbe itd. Italijansko gospodarstvo v Trstu si je z dolarjsko pomočjo bolj »kerpilo kator za časa 25-let italijanske zasedbe.

Valutna preobrazba v Jugoslaviji

1 dolar - 300 din, 100 lir - 48 din

Na podlagi zakona, ki pooblašča vlado FLRJ, da uvede nov plačilni sistem in da izda druge gospodarske ukrepe zaradi priprave novega planskega in finančnega sistema, je izdala vlada FLRJ odločbo o določitvi paritete dinarja.

Pariteta dinarja se določa na podlagi 2,9622 miligramov čistega zlata za en dinar, oziroma 337,583 din za 1 kg čistega zlata. — Tečaj je tujih valut je določil finančni minister.

Od 1. januarja 1952 se uporabljajo za vse obračune, nakupe in prodaje tujih plačilnih sredstev naslednji tečaji: 100 šilingov din 1153,845, 100 belg. fr. din 600, 1 angleški funt din 840, 100 kš din 600, 100 danskih kron din 4343,34, 1 egiptski funt 861,467 din, 100 francoskih frankov 85,7142 din, 100 dramen 2 din, 100 holandskih forintov 7894,745 din, 100 italijanskih lir 48 din, 1 kanadski dolar 289,505 din, 100 DM (zahodnonemških mark) 7142,85 din, 100 norveških kron 4200 din, 1 dolar ZDA 300 din, 100 švic. frankov 6860,561 din, 100 švedskih kron 5799,12 din in 100 turških lir 10.714,271 din.

Finančni minister je v Ljudski skupščini razložil pomen novega ukrepa. Z uvedbo novih ekonomskih cen v gospodarstvu in z enotnega prostega trga prehaja borba za stabilizacijo v gospodarstvu čedalje bolj na proizvodnjo. Gre za vzpostavljene normalnih odnosov v sami proizvodnji, kjer stopajo vprašanja rentabilnosti, povečanja produktivnosti in varčevanja v prvi vrsti ekonomskih vprašanj, s katerimi se morajo ukvarjati tako državni organi kakor tudi delovni kolektivi. Ker Jugoslavija na tej poti uspešno napreduje in so ves sistem in njene odnose že preizkusili, je bilo treba odstraniti tudi poslednji ostanek starega sistema v zunanjih gospodarskih odnosih. Treba je bilo določiti pariteto dinarja nasproti zlatu na višini, ki ustreza novim cenam. Minister Popović je dejal, da bo nova pariteta omogočila normalno in prosto poslovanje jugoslovanskega podjetij v zunanje trgovinskih transakcijah; podjetja sama pa bodo imela večji interes za izvoz. Od 1. januarja ne bodo izvozna podjetja prejela več nikakršnih povračil iz sklada za izenačenje cen pri izvozu. Ker pa na jugoslovanskem notranjem trgu še niso uravnoveženi vsi odnosi med cenami posameznih proizvodov, bo treba le za posamezne proizvode uvesti premiranje pri izvozu.

Mnenje denarnega sklada

»New York Times« poroča iz Washingtona, da je denarna preobrazba v Jugoslaviji naletela na splošno odobravanje pri Mednarodnem denarnem skladu. V teh krogih so mnenja, da bo preobrazba ugodno vplivala na jugoslovanski izvoz in bo jugoslovanskim podjetjem omogočila in olajšala stike z inozemstvom; hkrati je bila v Jugoslaviji izvršena decentralizacija gospodarstva in trgovine.

Pocenitev v Jugoslaviji

Po nalogu Sveta za blagovni promet vlade FLRJ so bile znižane cene naslednjim predmetom:

1. tračno železo za vozove 15%; 2. ravno steklo 10%; 3. žičniki 15%; 4. verige 10%; 5. posoda (emajlirana, pocinkana, brušena in aluminijasta) 20%; 6. modra in zelena galica 15%; 7. pohištvo 10%; 8. keksi 15%; in 9. radijski aparati Tesla 25%. Prodaja po znižanih cenah se je začela 17. decembra.

1585 KM NOVIH ŽELEZNIC

Petletni plan gradnje novih železnic v Jugoslaviji je bil izpolnjen in deloma prekoračen. V tem času je Jugoslavija zgradila 1585 km novih železnic, t. j. 106% predvidenega načrta. Skupna dolžina mestov znaša 30.308 m. Dovršenih je bilo 365 km začeti železniških prog, začeli pa so graditi 417 km novih prog, zgradili so drugi tir na prog Beograd-Zagreb v dolžini 320 km, Poleg železniških prog za javni promet so v petih letih zgradili 300 km industrijskih prog.

Kako je razdeljeno svetovno bogastvo

Posebni odsek pri Organizaciji Združenih narodov je sestavil zanimive podatke o narodnem dohodku v 70 državah v letu 1949. Teh 70 držav predstavlja 90% vsega prebivalstva na svetu in nad 90% svetovnega dohodka. Po londonski gospodarski reviji »The Statist« posnemamo glavne podatke iz tega poročila. Finančni in državniški so povetili še posebno pozornost poročilu OZN, ker je na dnevnem redu vprašanje, kako naj se razdelijo finančna bremena za oboroževanje in vzdrževanje vojsk pod okriljem Organizacije atlantske pogodbe (NATO).

Država	Nar. dohodek v milijardah dolarjev	Osebn. dohodek v dolarjih
ZDA	216.831	1.453
Kanada	(kan. dol.) 12.977	870
Vel. Britanija	(funtov) 10.420	773
Danska	(kron) 16.480	689
Norveška	(kron) 9.640	587
Belgija	(belg. fr.) 250.775	582
Luksemburg	(fr.) 8.150	553
Holandija	(flor.) 14.135	502
Francija	(fr. fr.) 6.930	482
Islandija	(kron) 1.080	476
Portugalska	(—)	250 (ocenj.)
Italija	(lir) 6.192	230
Zah. Nemčija	(mark) 64,5	325
Grčija	(drahem) 19.200	128
Turčija	(—)	125 (ocenj.)

Navedli smo samo nekatere države. Glede ostalih držav se moramo zadovoljiti s pregledom po skupinah. »The Statist« omenja, da ima izmed 70 držav

Država	Nar. dohodek v milijardah dolarjev	Osebn. dohodek v dolarjih
ZDA	216.831	1.453
Kanada	(kan. dol.) 12.977	870
Vel. Britanija	(funtov) 10.420	773
Danska	(kron) 16.480	689
Norveška	(kron) 9.640	587
Belgija	(belg. fr.) 250.775	582
Luksemburg	(fr.) 8.150	553
Holandija	(flor.) 14.135	502
Francija	(fr. fr.) 6.930	482
Islandija	(kron) 1.080	476
Portugalska	(—)	250 (ocenj.)
Italija	(lir) 6.192	230
Zah. Nemčija	(mark) 64,5	325
Grčija	(drahem) 19.200	128
Turčija	(—)	125 (ocenj.)

12 držav (med temi Kitajska, Burma in Koreja) osebni dohodek (dohodek na glavo) izpod 50 dolarjev. Na drugi skrajni točki stoji Amerika z dohod-

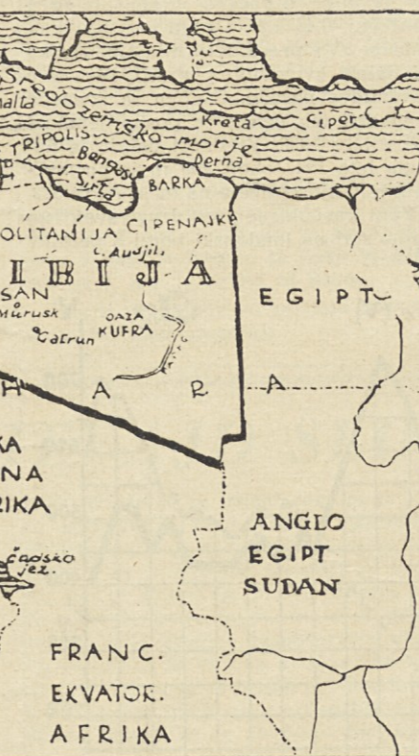
Libija - predvsem strateške važnosti

Angleži so dali Libiji moderno šolstvo

Nekdanja italijanska kolonija Libija z glavnim mestom Tripolisom se je te dni prerasila za neodvisno državo in takoj prosila za sprejem v Organizacijo Združenih narodov. Dolga pogajanja pod okriljem OZN niso dovedla do jasnega sporazuma; v načelu je bil sprejet sklep, po katerem naj Libija postane neodvisna država. Angleži, ki so upravljali po zlomu Mussolinijeve in Hitlerjeve vojske leta 1943 Tripolitanijsko in Cirenačko, in Francozi, ki so prevzeli odgovornost za upravo v Fesanu, so tik pred božičnimi prazniki dokončno izročili oblast domači vladi pod žezlom kralja Seveda el Idris el Senussija, nekdanjega emirja. Tako je postala Libija, ki jo omenjajo že grški zgodovinarji kot afriško deželo, prvič v zgodovini popolnoma neodvisna država.

TRIKRAT VEČJA KAKOR FRANCIJA

Površina Libije je približno trikrat večja kakor površina današnje Francije in obsega 1.759.540 kv. km, površina same Tripolitanijske (brez Cirenačke in Fesana) znaša 299.000 kv. km. Zvezna država Libija sestoji iz treh nekdanjih kolonij: Tripolitanijske s približno 750.000 prebivalci, Cirenačke z 250.000 prebivalci in Fesana s 40.000 prebivalci. To so podatki iz angleških virov. Po podatkih iz italijanskih virov, to je po štetju v letu 1931 je bilo v Libiji 705.187 prebivalcev, od tega 540.580 v Tripolitanijski

164.607 v Cirenački. Evropejcev je bilo v obeh deželah 49.727, in sicer 30.866 v Tripolitanijski in 18.871 v Cirenački. Po večini gre za priseljence Italijane, ki so se posvečili zlasti poljedelstvu. Med prebivalci je bilo tudi 21.000 Judov.

Iz gornjih podatkov se vidi, da je najbolj obiljena dežela Tripolitanijska, ki je razmeroma tudi najbolj plodna. Italijanska statistika deli prebivalstvo Tripolitanijske tako-le: 119.000 Berberov, 149.000 »Arabo-Berberov«, 164.000 Arabcev in 21.000 Judov. Takšna delitev je očitno imela namen predvsem razkrojiti kompaktnost arabskega prebivalstva. Poleg raznih narečij prevladuje arabščina, kakor na pr. v Tripolisu »trabeisita.

Libija - predvsem strateške važnosti

Angleži so dali Libiji moderno šolstvo

Libija je v glavnem nerodovlna dežela in je pravzaprav sestavni del sahar-ske puščave. Prebivalstvo se bavi po večini s pastirstvom; del prebivalcev sploh ni stalno naseljen, temveč roma iz kraja v kraj. Libija sploh ni imela doslej zadostnih dohodkov, da bi se sama v država kot moderno urejena država. Tako je n. pr. v proračunskem letu 1930-31 Italija plačala za uravnovešanje proračuna 192,2 milijona lir; dodatki so namreč znašali samo 102,7 milijona lir, izdatki pa 300,9 milijona lir. V načelu je zdaj v Britaniji prevzela obveza, da bo krila primanjkljaj v državnem proračunu, seveda na podlagi posrednih dogovorov z libijsko vlado, s katerimi si bo skušala tudi zagotoviti svoj vpliv v Libiji.

STRATEŠKA OPORISKA

V glavnem so Angleži izročili oblas domačemu emiru že leta 1949. Zahodne sile so si zagošile v Libiji strateška oporišča tudi za bočnos. Nova libijska vlada je namreč dovolila Vel. Britaniji, ZD in Franciji, da ohranijo oporišča, ki so si jih zgradile po izgonu Italije. Vel. Britanija ima v Libiji nekaj pehote, ZDA in Francija pa letalska oporišča. Francozi so doslej upravljali Fesani, ki je ob meji Francoske Afrike. Libija je velikega strateškega pomena, saj se njena obala razteza ob Sredozemskem morju od Ras Agadirja na zahodu do Maatena er-Randa ob egiptovski meji v razdalji 170

PRED UKINITVIJO DEVIZNEGA NADZORSTVA V ANGLIJI

Na razvrednotenje funta ne mislijo - Odnos funt-dolar ostane

Dne 15. decembra je Angleška banka objavila nekateri olajšave za trgovske transakcije v tujih devizah. Prvič po izbruhu vojne se je 17. decembra v Londonu spet odprlo tržišče valut. Po novih predpisih ni več Angleška banka edino mesto za efektiviranje rimes v uvozni in izvozni trgovini. Bančne transakcije lahko izvršijo tudi druge banke na podlagi tržnih tečajev; vendar je kolebanje tečajev omejeno na 1%. Nespremenjena ostane uradna pariteta med dolarjem in funtom v izmeri 2,80 dolarja za 1 funt sterling. Po uradnih izjavah pomenijo ti novi predpisi prvi korak za popolno ukinitve nadzorstva nad devizami, kateremu bodo leta 1952 sledili drugi.

Te finančne ukrepe komentira londonski »Times«, ki piše: Čeprav ostanejo težave, s katerimi se mora boriti naša država zaradi naglega zmanjševanja zlatih in dolarskih rezerv, v bistvu nespremenjene, so v zadnjih dneh objavljene valute ukrepi spremenili v raznih pogledih odnos med funtom sterlingom in drugimi valutami, med katerimi so pač severnoameriški dolarji najvažnejši. Zadržilo, da bo Velika Britanija polno plačala obrok ameriških in kanadskih posojil ter dolga po zakonu o posojilu in najemu in da ne bo niti izkoristila določbe, po kateri bi lahko odložila plačilo obresti, pomeni novo breme, ki ni nič manj težavno zato, ker je bilo predvideno. Ukinitve vseh menjalnih omejitev v Kanadi pomeni nov korak proti svobodi in prožnosti mednarodnega gospodarstva; hkrati je to dokaz mednarodne gospodarske moči Kanade, ki je iz določene vidika ena posledic Sibkosti naše dežele. Pa tudi preureditev britanskih predpisov za zamenjavo tujih valut, ki so jo objavili sredi decembra, pomeni korak naprej proti prožnosti, ki jo lahko primerjamo z novo prožnostjo v notranji monetarni politiki, ki jo dopolnjuje; na žalost pa to ni taka sprememba, ki bi izvirala iz kake pridobitve nove moči.

Glede na razne glasove, ki so se pojavili pred to spremembo, je treba takoj pojasniti, da to ne pomeni v nobenem smislu razvrednotenja funta sterlinga, povrnitve konverzije ali ukinitve menjalnih omejitev. Ti ukrepi ne bodo pravičnega spreminila cen glavnega dolarskega uvoza, kot so živila in surovine. Za nabavo dolarjev in drugih posebej navedenih važnih valut izven področij funta sterlinga bo še vedno potrebno dovoljenje deviznega urada in vse prebitke v teh valutah bo treba prodati — razen posebne odobritve —, čeprav se lahko zdaj ti prebitki prodajo bankam po tržnih cenah namesto po uradnem menjalnem tečaju. Funt sterling ne bo svobodno v tem smislu, da bi bil prost sedaj veljavnih omejitev. Tudi zamenjava med funtom in dolarjem ne bo svobodna, temveč možna samo pod določenimi omejitvami. Višina cene za transakcije v gotovini med funtom sterlingom in vsemi drugimi valutami, vključno ameriškim dolarjem, bo bančna cena, vendar se ta cena ne bo smela od paritete bolj razlikovati, kot se razlikujeta uradna nabavna in prodajna cena Angleške banke, ki jih objavljajo od časa do časa in ki se ne smejo razlikovati za več kot za 1% od vrednosti dolarja 2,80.

Važnejša sprememba zadeva tečaj bodočih zamenjav, ki lahko zato dosežejo precej večjo svobodo. Poslej bo Angleška banka določala tečaj samo za transakcije v gotovini. Ti bodoči tečajji so nad vse važni. V normalnih časih trgovci s svojo kupčijo glede zamenjav niso naravnost tvega; v normalnih časih trgovci ne kupi ali prodajo tuje valute, ko prejme ali plača gotovino za svoj uvoz ali izvoz, temveč ko sklene pogodbo za nakup ali prodajo blaga. Veliko kupčij v tuji valuti je bilo v zadnjem času sklenjenih za 3 in več mesecev. To zdaj omogoča angleških pogodbenikom razne spekulacije na enostavn način, da se ne spoustujejo valutni dogovori ali pa izpolnijo zavlečeno ohranijo; do določenih mere pa lahko olajšave za zapadne pogodbe uporabijo tudi v golem spekulativnem pogodbem in v drugih državah. Do zdaj so lahko Angleško banko in njene olajšave za bodoče menjave po uradnih tečajih izrabljali, če je nastal sum v bodočo vrednost funta sterlinga. Odslej bo te bodoče zamenjave, čeprav ne dosti različno od uradnih tečajev za gotovino v normalnih časih, določalo tržišče, če bo po možnosti do močnega pritiska v določenem smislu; Angleška banka bo lahko popolnoma svobodno izbirala, po katerem tečaju naj posreduje.

Pomena teh sprememb ni lahko v kratkem posneti; tudi ni lahko vnaprej soditi o posledicah. Nekaj točk pa je jasno orisanih. V prvi vrsti bo po 12 letih spet dejansko poslovalo menjalno tržišče. Menjalni trg bo s tem manj tog, možno bo uvesti vsak zaseleli trenutek novo prožnost v menjalni sistem. Bodoči menjalni tečajji bodo nadalje »svobodni«, kadar bo močan pritisk v določenem smislu in bo nanje vplivala samo uradna intervencija. Tretjič, uradni tečajji tujih valut in takojšnje izplačilo bodo bolj spremljivi. S tem bodo spekulacije proti funtu sterlingu otežene in podražene. Sivarni tržni tečajji bo to pomagala pri določanju resnične vrednosti funta sterlinga v drugih valutah, zlasti v dolarjih. Angleška banka in državni zaklad bosta preučevala možnost novega sistema za funt sterling, ki naj — v njegovih mednarodnih obveznostih — najemati pretekli sistem tečaja centralnega nadzorstva. Stvar bodočih izkušenj bo določila, kako naj se ta sistem spremeni ali nadalje razvija.

Mednarodno gospodarstvo v letu 1951

Umiritev cen v letu 1951

Bodoči razvoj odvisi od mednarodnih političnih dogodkov

Preglednica nam daje pregled gibanja cen nekaterim surovinam na svetovnih trgih v letu 1951 in v letu 1950 od začetka korejske vojne (25. junija 1950), ko so bile cene več ali manj normalne. Za leto 1951 so označeni tudi najvišji in najnižji tečajji poleg tečajev v koncu decembra l. 1950 (konca decembra 1951). Bralci so gotovo že opazili, da so v preteklem letu cene vseh surovin nazadovale razen cen pšenice in koruzi, ki so napredovale.

ko močno nihale, vendar so se celotno povisale za 16%.

Težko je napovedati razvoj v bodočnosti. Gotovo je, da so visoke cene vzpodbudile proizvodnjo. Tako je prišlo na trg več blaga. Proizvodnja bakra se je v ZDA dvignila od 961.000 ton v letu 1949 na 1.156.000 ton v letu 1950 in na 1.239.000 v letu 1951 (ocenjena proizvodnja na podlagi proizvodnje v prvem tromesečju 1951). Proizvodnja aluminija se je dvignila od 547.000 v letu 1949 na 674.000 v letu 1950.

	1950	1951	Letna			
	Korejska vojna 29. dec.	Najvišji Najnižji	Kon. c. dec. razlika			
Volna — New York (stotnik za funt)	152,00	292,50	357,00	147,00	173,00	-41,1%
Bombaž — New York (stotnik za funt)	30,70	44,17	48,06	35,15	43,35	-1,8%
Bombaž — Sao Paolo (kruzejrov za balo)	223	410,00	468,00	246,00	352,00	-14,1%
Cin — London (funtov št. za t)	591,00	1160,00	1615,00	807,00	910,00	-21,5%
Kavčuk — London (penijev za funt)	23,00	56,00	74,00	40,00	41,00	-26,9%
Pšenica — Chicago (stotnik za bušel)	212,00	245 3/4	268 1/2	230 5/8	261 3/4	+ 6,6%
Koruzka — Chicago (stotnik za bušel)	147,00	173,00	194 3/8	166 1/4	194 3/8	+12,2%
Kava — New York (stotnik za funt)	49,10	54,82	51,15	66,20	53,15	-0,3%
Kakao — New York (stotnik za funt)	29,65	32,35	38,37	27,00	31,00	-4,1%
Sladkor — New York (stotnik za funt)	5,30	5,45	8,05	4,75	4,77	-1,3%
Baker — New York (stotnik za funt)	18 3/8	24 3/8	24 3/8	24 3/8	24 3/8	0

Italijanski riž razprodan

Italijanska vlada je postavila novo ceno izvornemu rižu, ki velja od 4. decembra dalje. Ceno je dvignila za 7%, t. j. od 6.880 na 7.250 lir za neoluščeni riž. Ko so cenili letošnji proizvod (pridelek v letu 1951) na 800.000 ton, so določili za izvoz 400.000 ton. Po katastrofalnih poplavih v Severni Italiji so količino za izvoz zmanjšali za 12% na 350.000 ton. Kasnejša raziskovanja so dognala, da je bila škoda zaradi poplavl na rižu manjša, tako da so bile katastrofalnih poplavih v Severni Italiji nekaj odstotkov manjše. Vlada, oziroma ustanove Ente Risi, ki po družbi SAPRI (Società per azioni produttori riso) vodi trgovino z rižem, je že razprodala v inozemstvo 350.000 ton. Po pogodbi z Japonsko bi Italija morala izvoziti 100.000 ton riža proti plačilu v ameriških dolarjih. Ostale količine italijanskega riža so prevzele angleške in francoske tvrdke, ki preprodajo riž. Rimska vlada je Indoneziji obljubila 65.000 ton. Po vsem tem bi malo preostalo za evropske države, v katerih bi Italija morala izvoziti po mednarodnih dogovorih 260.000 ton. Če bi hotela zadovoljiti azijske in evropske države, bi Italija morala imeti na razpolago 425.000 ton riža. Italijanski izvozniki bi radi ohranili evropske trge,

zato se ne navdušujejo za obveze rimske vlade nasproti azijskim državam.

Če računamo, da znaša notranja potrošnja v Italiji okoli 400.000 ton, bi Italija lahko imela na razpolago za izvoz okoli 450.000 ton v primeru količkej dobre letine, dejansko je povprečno izvažala v zadnjih 10 letih 200-250 tisoč ton na leto. Čeprav proizvodnja napreduje, ni Italija še vedno dosegla dobre letine v letu 1940 (930.000 ton). Navajamo podatke o izvozu riža v zadnjih treh letih (v tonah):

Država	1948-49	1949-50	1950-51
Nemčija	14.000	77.000	86.000
Francija	3.000	60.000	78.000
Svica	12.000	62.000	16.000
Avstrija	1.000	35.000	18.000
Svedska	3.000	15.000	16.000
Holandija	6.000	9.000	11.000
Vel. Britanija	80.000	33.000	30.000
Franc. Afrika	—	23.000	6.000
Jugoslavija	—	—	6.000
Grčija	4.500	21.000	9.000
Skupno	128.000	365.000	299.000

Za kritje svojih potreb potrebuje Evropa približno pol drugi milijon ton riža. Italija je v Evropi v glavnem ohranila svoje dosedanje kupec. Med kupci se je v zadnjem času pojavila tudi Jugoslavija. Glavnice evropske plačilne zveze so kupile lansko leto 95% italijanskega izvoza.

Gospodarska abeceda

V prvi številki v novem letu smo pričeli z objavo gospodarske slovarčice, ki je namenjen zlasti mladini na naših strokovnih šolah. Upamo, da bo dobrodošel tudi bralcem, ki se ne pečajo neposredno s trgovskimi ali gospodarskimi posli sploh; saj vsebuje tudi razlago nekaterih označb izven tega področja.

A na menicah pomeni accepté, t. j. sprejeta. **A** pri cenah: po, t. j. po 30 lir, a 30 lir. **A** pri borzah pomeni kratico za »akupite« (acheteur).

abandon: 1) splošno je odreka pravice, ki izvirajo iz kake pogodbe. 2) v pomorskem zavarovanju pomeni odstop zavarovanega predmeta (ladje in tovara) tako, da preidejo zavarovalne pravice na zavarovalca. 3) Na borzah, pri nagradnih poslih se kupec proti plačilu premije odreče prevezemu komadov ali prodajalec odstopi proti plačilu povratne premije od dobave komadov.

abatement (angleško izg. ébétment) je popust bodisi dogovorjen ali običajen, ki se dovoli zaradi slabše kakovosti ali kake druge napake blaga. **ABC države**, so tri južnoameriške države: Argentina, Brazilija, Čile. **Ahelov aparat** je aparat, ki služi za določanje vnetične petroleje. Meja vnetljivosti je 62,5 stopinj C za prvovrstno blago, 47,5 stopinj C za drugovrstno blago.

abonement pomeni isto kot naročnik, predplačilec.

abonimá (francosko abonement) pomeni predplačanje, t. j. naročitev več vrst stvari ali storitev iste vrste, in sicer navadno za nižjo ceno kot, če naročimo posamično. Tako a. časopisov, knjig, obedov itd. Gospodarska ugodnost je ta, da naročnik doseže najugodnejšo ceno.

absin: je grenak alkoholni liker, ki vsebuje eterična olja raznih zelenskih plevelov, a največ pa pelina.

abstrakten pomeni to, kar se da samo z mislijo dojeti.

Ablova železnica je železnica, ki ima poleg dveh navadnih tračnic še tretjo zobčasto, Ablovega sistema. Uporablja se pri železnih, ki so zelo nagljene.

ad (vremena pomeni klavzulo, s katero nobi kupec nevarnost in stroške od tvornice.

a/c: 1) italijanski izraz a conto, t. j. na račun; 2) angleški account pomeni račun.

a. c. latinski izraz »anni currentis« ali italijansko »anno corrente« za tekoče leto, tega leta.

accaparrament (fr. akaparrá) pomeni pokup določenega blaga, da se umetno dvigne cena.

a/c. n. kratica za a conto nuovo, na nov račun.

a corso po tečaju, po kurzu.

acquit (fr. aki) potrdilo. Uporablja se zlasti na menicah z označbo »pour acquit«, kar pomeni prejeto, plačano.

acre (angl. ékr), ploskovna mera, ki se uporablja v Angliji, angleških kolonijah in tudi v ZDA = 40.468 ara.

acouvert (fr. a dekouvert), pomeni nepokrit, blanko kredit. Na borzah se sklepajo kupcije a. d. (nepokrite ali blanko kupcije), ki so trgovske pogodbe, s katerimi se prodajalec zavzame dobaviti za pogojeni tečaj v določenem roku blago ali vrednostne papirje, ki jih ob sklepu pogodbe nima, a upa, da jih bo mogel do dneva dobave kupiti ceneje, kot jih je prodal.

administracija — uprava, vodstvo.

administrator — upravnik, t. j. oseba, kateri je bila zaupana uprava.

adresant 1) odposiljatelj kakega dopisa ali pošiljke; 2) oseba ali tvrdka, ki navaja na menici podporno addresso. Podporni adresant je lahko izdajatelj menice in pa indosant (žirant).

adresat 1) oseba, kateri naslovimo pismo ali pošiljko. 2) Pri menici oseba ali tvrdka navedena od podpornega adresanta z namenom, da bi menico sprejela ali plačala, ako bi akceptant odklonil sprejem ali plačilo, ali ako bi akceptant ne hotel dati jamstva.

ad valorem — vrednostna carina. Pobira se v odstotkih od cene carini podvrženega blaga. Je to najstarejša vrsta carin, znana že v starem in srednjem veku.

à forfait (fr. a forfè), izraz, ki je poseben v rabi v zavarovanju in pomeni skupno, v celam.

agenda — seznam vsega, kar se mora storiti, tudi delokrog, obrednik.

agencija, agencija — poslovna pisarna, opravništvo. V nekaterih državah kot v Italiji in Franciji, so agencije manjše podružnice denarnih zavodov.

agrikultura — obdelovanje zemlje, poljedelstvo.

agronomija — nauk, ki se bavi s proučevanjem kmetijstva, kako bi se umno čim bolj izkoristila zemlja za rastlinski razvoj.

akcept — sprejem, je pismena izjava akceptanta na menici, da bo v določenem času plačal menično vsoto; akcept mora biti pisмено izražen na srednji strani menice in vsebovati lastnorčni podpis akceptanta. Akceptant je glavni menični dolžnik.

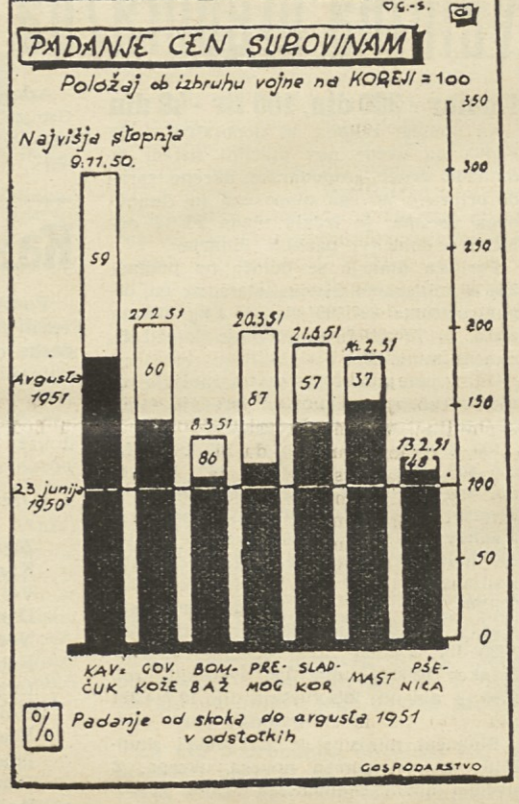
(se bo nadaljevalo)

Vpliv korejske vojne na gibanje cen

Crtež nam prikazuje nazadovanje cen nekaterih važnih surovin na svetovnem trgu od časa, ko so po naglem skakanju po izbruhu korejske vojne (črta na crtežu označena s 100) do začetka avgusta 1951. Kavčuk se je od izbitvenih sprememb. Stopenj cih označuje odstotek nazadovanja cene od trenutka, ko je dosegla najvišjo točko do začetka avgusta 1951. Kavčuk se je od izbruha korejske vojne do novembra 1950 podražil kar za 200%, do avgusta 1951 je nazadoval za 59%. Volna in bombaž sta se do avgusta 1951 najbolj približala položaju pred izbruhom korejske vojne.

ša 1.600.000 ton. Po vsem tem bi morala cena naravnega kavčuka še nadalje padati, ko bi velike države ne kopičile tega blaga za vsak primer. Računamo, da so ZDA do danes nakopičile v vojaške namene že okoli 750.000 t; njihovi nameni pa je doseči zalogo 1.100.000 ton. Proizvodnja sintetičnega kavčuka doseže v ZDA danes že okoli 75.000 t na mesec. Poleg proizvodnje sintetičnega kavčuka nameravajo ZDA nasaditi doma tudi naravni kavčuk.

Cena 40 penijev za funt ustreza ceni 367.000 francoskih frankov za tono. V letu 1950, ko se je cena kavčuka sukala med 15 in 55 penijev, so družbe, ki proizvajajo naravni kavčuk, zaslužile pri vsaki toni do 100.000 frankov.

Socialni UTRINKI

MLADOLETNI V POLJSKIH TOVARNAH

Dodatek k uredbi o zaposlitvi mladoletnih na Poljskem prepoveduje za posilitev mladine pod 16 leti, dopušča pa zaposlitev mladih ljudi od 14. leta naprej, kot vajence v industriji. (Pred tem so lahko zaposlili vajence le od 16 letom).

Po novih določbah lahko znaša delovni čas mladine 6 ur na dan ali pa tedensko 36. Mezde bodo po pisanju osrednjega sindikalnega lista »Glos Pracy« ustrezale kvalifikacijam, pridobljenim za časa učne dobe. Razno stopnjo te učne dobe bodo določila državna komisija za gospodarsko planiranje po posvetovanju z osrednjim sindikalnim svetom. Mladinci nad 16. letom prejemajo za isto delo iste mezde kot odrasli. V uredbi ni govora o posvetovanju s sindikati glede ostalih delovnih pogojev.

SOCIALNO ZAVAROVANJE ZA DUHOVNIKE PRAVOSLAVNE CERKVE

V Beogradu je bila v Svetu za zdravstvo in socialno politiko FLRJ podpisana pogodba med Srbsko pravoslavno cerkvijo in Svetom za zdravstvo in socialno politiko o socialnem zavarovanju pravoslavnih duhovnikov in njihovih družin. Pogodba je posebno važna za družine duhovnikov, ki ne bodo tako več prepuščene same sebi, temveč bodo uživale tiste pravice, kot jih uživajo družine drugih zavarovancev v Jugoslaviji.

V znamenju časa

TUDI MADŽAROM DISIJO DOLARJI

Stirje ameriški letalci, ki so po nesreči zapeljali svoje letalo na Madžarsko, so se končno vrnili čez Avstrijo. Dolgo so madžarska oblastva prilerivala usodo ameriškega letala, dokler ji končno niso razodeli Rusi. Madžari so obodili vsakega letalca na 3 mesece zapora ali na plačilo 30.000 dolarjev (21 milijonov lir) za vsakega! In ameriška vlada je plačala 120.000 dolarjev (84 milijonov lir).

Madžarska oblastva so vsekakor visoko ocenila vrednost starih ameriških živelj.

POHOD 60.000 PSOV

Dunajska vlada je napovedala zvišanje davka na pse od 30 šilingov na 100. Dunajčani so nato zagrozili, da bodo privedli pasji pohod čez Ring katerega se bo udeležilo 60.000 dunajskih psov, ako vlada ne umakne svojih namere.

Denarni obtok v Italiji je 30. novembra 1951 znašal 1.170.230.861.568 lir in je bil za 14 milijard 30.861.568 lir višji kakor 31. okt. obra.

Francoski statistični urad v Parizu

pripominja k podatkom o gibanju cen po izbruhu korejske vojne, da so se cene volne in čina v nekaj mesecih povdvojile in cene kavčuka potrojile. Spomlad lanskega leta so cene nenadoma pričele padati in v jeseni 1951 so skoraj dosegle zopet raven, ki so jo zapustile junija 1950. Kazalec o kretanju newyorške borze kaže, da so bile cene surovin v novembru 1951 na točki ki 116 ako postavimo cene v letu 1950 na 100. Kavčuk je bil še vedno na 185, cin na 138 in volna na 112. Cene bakra, premoega, jekla in petroleja, ki so pod državnim nadzorstvom, niso ta-

tu 1950. V gradnji so nove tovarne aluminija. Proizvodnja premoga je v Evropi izpod potrošnje, vendar je napredovala. To velja tudi o livarski industriji. Združene države so razvile proizvodnjo sintetičnega kavčuka; proizvodnja je dosegla 485.000 ton v letu 1950 in 328.000 v prvem tromesečju 1951.

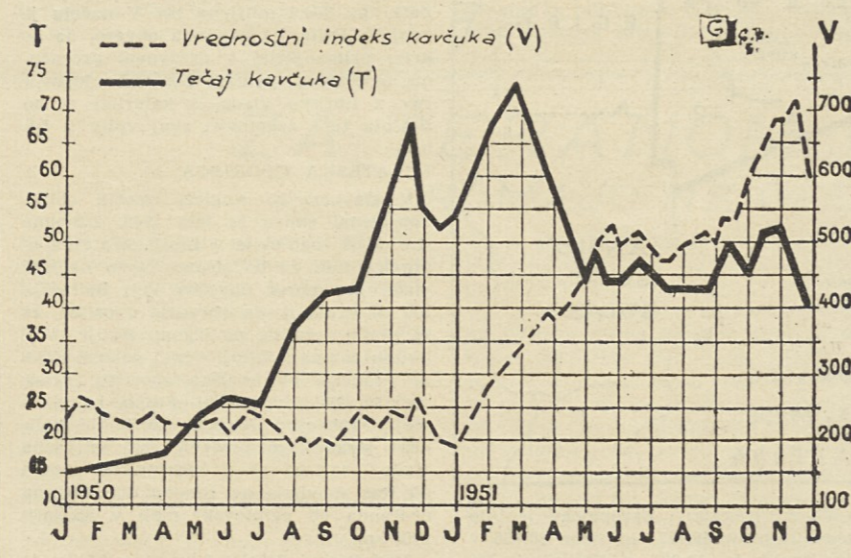
Na razvoj cen je vplivala gotovo tudi akcija za mednarodno razdelitev surovin. Splošno so napredovanja glede razvoja cen v bodočnosti optimistična, t. j.: napovedujejo znižanje cen ako ne nastopijo izredni mednarodni politični dogodki.

GIBANJE CEN KAVČUKU

Kavčuk spada vsekakor med tako imenovane strateške surovine. Hudo mušno nihanje cene te surovine je treba pripisati predvsem nestalnemu političnemu svetovnemu položaju. Ni slučajno, da je izbruh korejske vojne v juniju 1950 v kratkem času pognal prav cene te surovine do najvišje točke. Vzporedno z manjšanjem vojne nevarnosti pada navadno tudi cena kavčuka. Se druga okolnost, ki vpliva na razvoj cen kavčuka; naravnemu kavčuku preti čedalje večja nevarnost s strani sintetičnega, t. j. umetnega kavčuka.

Proizvodnjo umetnega kavčuka so zlasti razvile Združene države.

Na našem crtežu je cena (tečaj = T) kavčuka označena v penijih za 1 funt (t. j. 0,45 kg). Druga krivulja z označbo »V« predstavlja nihanje vrednosti delnic svetovnih podjetij, ki imajo kavčukove nasade. Osnova za označbo vrednosti teh delnic je postavljena na 100 v letu 1938. Vrednost delnic je dosegla leta 1947 okoli 400 in je po močnem nihanju običajna na točki okoli 622. Funt kavčuka je pred drugo svetovno vojno stal na londonski borzi 8 penijev

28. dec. 1951 VALUTE NA PROSTEM TRGU V CURIHU

Država — Vrednost	Sv. fr.	bel. fr.	pezet	funt.	fr. fr.	Šil.	dol.	lir	Sv. kr.	n. m.	hol. fl.
Svica — 10 švic. fr.	10,—	124,69	119,05	—19,2	988	73,26	2,29	1556	14,34	11,70	9,52
Belgija — 100 belg. fr.	8,02	100,—	95,48	—15,5	792	58,75	1,84	1248	11,50	9,38	7,64
Spanija — 100 pezet	8,40	104,74	100,—	—16,1	830	61,54	1,93</				

vestnik SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

Odmera uslužbenskega davka

Do 31. januarja 1952 (v kolikor ta rok ne bo podaljšan), so dolžni vsi delodajalci prijaviti davčnemu uradu prejemke svojih uslužbenec zaradi odmere dohodninskega davka kat. C/2 in dopolnilnega davka (complementare) na dohodke od dela. V smislu zakona se mora ta prijava sestaviti v dvojniki: eden za delavca in uradnike za dohodninski davek kat. C/2 (R.M. cat. C/2), ki se ga predloži v davčnem uradu v Trstu, Largo Panfilii 2, soba 126-127, a drugi za uradnike za dopolnilni davek, ki se ga predloži istotam v sobi 115.

11. eventualni drugi izdatki v zvezi z obratom;
12. kosmati izkupiček v letu 1950.
Bilo bi zelo koristno poznati tudi podatke o vrednosti blaga na zalogi dne 1. januarja 1950 in dne 31. decembra 1950.
Tisti, ki posedujejo postopja, naj zberejo sledeče podatke, ki se nanašajo na ta postopja: število uporabnih in dodat-

nih prostorov, obdavčljivi dohodek v letu 1938, najemnine glasom najemnih pogodb v letu 1950.

Tajništvo SGZ je na razpolago članom za sestavo prijav ter za vsa pojasnila in navsete v tem pogledu vsak dan v uradnih urah od 8. do 12.30 ter od 15.30 do 18.30.

Ponovno pozivamo vse člane, da se z zaupanjem obrnejo na svoje strokovno združenje.

KRONIKA

BOZICNA IN NOVOLETNA VOSCILA POVELJNIKOV OBEH CON

Generalmajor Sir John Winterton, KCMG, C.B.E., poveljnik anglo-ameriškega področja Svobodnega Tržaškega ozemlja je poslal sledečo božično in novoletno poslanico: »V posebno prijetno dolžnost mi je, da naslovim na prebivalstvo Trsta in vsega anglo-ameriškega področja Svobodnega ozemlja v svojem kot tudi v imenu obojestranskih sil na področju svoja najprisrčnejša voščila za božič in za srečno novo leto.«

Poveljnik jugoslovanske cone STO polk. M. Stamatović začelja svoje novo letoletno voščilo, ki je naslovljeno Slovencev, Italijanov in Hrvatov tako: »Čestitam Vam ob novem letu 1952 in Vam želim novih uspehov v razvoju Vašega ozemlja, krepitvi enotnosti in bratstva ter medsebojnega razumevanja.«

PODALJSANJE NAJEMNIH IN PODNAJEMNIH POGODB

Z nedavno podpisanim ukazom št. 188 odreja Zavezniška vojska upravo, da se najemne in podnajemne pogodbe, ki so se podaljšale že z ukazom št. 175 iz leta 1950 do 31. decembra 1951, nadalje podaljšajo do 31. decembra 1952.

NOVE DOLOČBE ZA MLEVKO IN PEKARSKO INDUSTRIJO

ZVU je nedavno izdala ukaz št. 195, ki spreminja ukaz št. 103 iz maja 1950, ki vsebuje predpise glede mlečja in peke kruha. Novi predpisi odredjajo, da bodo morale vse nove pekarne v občinah z več kot 3000 prebivalcev biti opremljene s krušno pečjo na električno ogrevanje ali na posredno ogrevanje in z mehaničnim mlinstvenim strojem.

POSKUS, KI SE NI OBNESEL

Po italijanskem zgledu so tudi v Trstu poleg običajnega naslova za dostavo pism (t. j. ulice in hišne številke) še drugo številčno označbo, ki naj bi bila menda številka pismonosno določenega mestnega predela. Številka je prevísoka, da bi si jo stanovanci zapomnili. Dejansko prihaja v Trst še vedno skoraj vsa pošta brez navedbe te številke. Mislimo, da pri uvedbi tega sistema izrazili mnenje, da bi bilo bolj praktično, da bi se tudi pošta prilagoila obstoječim mestnim okrajem (mestnim delegacijam, ki jih je deset in so označene z rimsko številko) in raznašanje pism uredila po njih. Takšno rešitev bi bila gotovo bolj dostopna javnosti.

KOLIKO NAS JE V TRSTU

IZ prvih skupnih podatkov ljudskega štetja, ki je bilo izvedeno pod nadzorstvom Urada za štetje in statistike pri Zavezniški vojski upravi, je razvidno, da je bilo na anglo-ameriškem področju Svobodnega Tržaškega ozemlja ob polnoči med 3. in 4. novembrom 1951 296.229 stalno bivaljnih prebivalcev, od katerih je 138.200 moških in 158.029 žensk.

Na področju cone »A« je skupno 95.599 družin, v katerih živi 135.896 moških ter 155.757 žensk. Našteli so tudi 25.736 beguncev in optantov; v to število so všeti tudi begunci, ki stanujejo v taboriščih in jih je 5.001.

Urad za štetje in statistiko pri Za-

vezniški vojski upravi je tudi objavil, da živi 95.599 družin na tem ozemlju v 77.977 stanovanjih, ki imajo skupno 249.093 prostorov, kar odgovarja približno 2,65 prostora na družino.

RIM NI NAKLONJEN TRZASKEMU VELESEJMU

Na zadnji tiskovni konferenci je načelnik gospodarskega in finančnega oddelka ZVU g. Haroldson sporočil, da je rimska vlada odbila nov kredit za razširjenje tržaškega velesejma. Na vprašanje nekega novinarja, ali bo vojska uprava bolj radodarna kakor rimska vlada nasproti velesejmu, je mr. Haroldson odgovoril, da bo ZVU prispevala samo za dovršitev začasnih del. Omenjeni novinar je ugotovil, da je za prihodnji velesejem med razstavljalci mnogo večje zanimanje kakor za lanskega in da je že prispelo nenavadno mnogo prijav.

Vojska uprava je doslej poslala upravi velesejma 285 milijonov lir. Rimska vlada je pri pogajanju za sestavo novega proračuna odbila tudi kredit za pospeševanje turizma na Tržaškem.

USPEH BOZICNEGA POPUSTA

Neka trgovina s tkaninami na Korzu v Trstu je za praznike uvedla malenkosten popust na svoje cene. Kupci, zlasti ženske, so tako navali na trgovino, da mora pred njo skrbeti za red policija. Ta pojav dokazuje, da je javnost občutljiva tudi za majhne popuste, ker hoče štediti. Nauk za trgovce: Ne tšičite blaga v zalogah, ker nihče ne ve, kaj prinese prihodnost.

INVESTICIJSKI NACRT ISTRSKEGA OKROZJA

»La nostra lotta« glasilo Slovensko-italijanske antifašistične unije v Istrskem okrožju, razmotriva o investicijski politiki v letu 1952. List je mnenja, da bo treba v novem letu vložiti denar predvsem za moderniziranje že obstoječe industrije in za nabavo kmetijskih strojev. Začeta dela za zgraditev novih industrijskih podjetij in stavb bo treba dovršiti. Pri postavljanju načrta za nove investicije je potrebno več previdnosti, da se gospodarstvo ne razvije preveč samo v eni smeri in ne nakopičijo preveliki izdatki za razvoj samo posameznih vrst delavnosti. Obstoječa industrijska podjetja je treba modernizirati, da bodo konkurenčna inozemskim.

IZPREMEMBE PRI TRZASKEM TISKU. »Gospodarstvo izhaja zdaj ob petkih, torej ne ob sobotah. Tednik »Il Progressor«, ki je doslej izhajal ob ponedeljkih, izhaja ob sobotah. »La nostra lotta« glasilo Italijansko-slovenske antifašistične unije v Kopru ne izhaja več ob sredah, temveč ob ponedeljkih.

PROMET

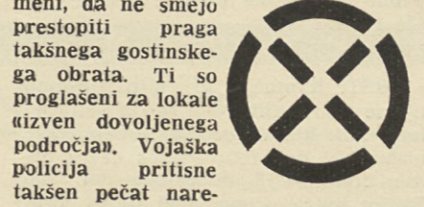
Med 18. in 22. decembrom 1951 se je promet v tržaškem pristanišču gibal tako-le:

»Monginevro« je priplula iz Tampa s 309 t in odplula v Benetke s preostanim blagom. Iz Carigrada je prispela »Barletta« z 204 t raz. bl. in se vrnila natovorjena. Priplule so: »Teresa Cosulich« iz Casablance s 650 t, »San Giuliano« iz Melilla s 7.450 t rud, »Elba« iz Monte Calamita s 3.451 ton rud, »Portorose« iz Capetowna z 390 t raz bl. in »Rosalia« iz Carigrada s 1.870 t rži. Odplule so: »Pollinia« v Kostanco prazna, »Anna Maria« v Genova natovorjena, petrolejska »Indiana« v Sidon prazna, »Rosalba« v Hajfo natovorjena, »Onria« v Kalkuto natovorjena in »Chioggia« v Smirno natovorjena.

AMERIŠKA ladja »William K. Kamak« je priplujala iz Norfolk 9.425 t premoga, »T. J. Stevenson« pa je odplula v New York natovorjena. GRŠKA »Ageos Markosa« in »Marigolosa« sta pripluli iz Benek prazni, »Ekat-

Nevarno znamenje

Tudi Tržščani vedo, kaj pomeni to znamenje na javnih lokalih. Za pripadnike ameriške in angleške vojske pomeni, da ne smejo prestopiti praga takšnega gostinskega obrata. Ti so proglášeni za lokale izven dovoljenega področja. Vojska policija pritiska takšen pečat narejen s črno barvo po šabloni, ako so se v lokalu odigrale reči nedovoljene — kakor pretepi ali nemoralni prizori. Ako je lokal uspeval zaradi obiska ameriških in angleških vojakov, pomeni to znamenje za lastnika hud udarec. Takšnih znamenj je zlasti mnogo po starem mestu.

OFF LIMITS

Prav za božične praznike je vojska policija pritiskala to znamenje na več lokalov na Opčinah, kjer je nastanjanje ameriške vojske. Lastnik nekega takšnega prizadetega lokala, ki so ga zlasti v zimskem času vzdrževali ameriški vojaki, si je pomagal iz zadrege na ta način, da je nad znamenjem izobesil napis: »Zaprio zaradi obnove! Seveda ne morda — zaradi moralne obnove!«

Pouk iz Repentabora

Otvoritev novega občinskega doma v Repentaboru je javno izpravevalo podjetnosti Repentaborcev, ki se ne ustavijo ob prvi oviri. Njihova vztrajnost je naletala na primerno razumevanje pri Zavezniški vojski upravi, ki jo je podprla s finančnimi sredstvi. Za novi občinski dom je ZVU nakazala 10 milijonov lir. S tem denarjem so si Repentaborci nekako na sredi občine — med Colom in Velikim Repnom — postavili občinski dom, v katerem bo prostora za občinske urade, za pisarno, davčni urad in ambulanto. Za občinske seje je bila zgrajena primerna dvorana.

K otvoritveni slovesnosti je prišel poleg predstavnikov raznih oblasti, ki so pristojna v občinskih zadevah (ravnatelja za notranje zadeve ZVU g. Whitelawa in konsega predsednika prof. Palutan), tudi poveljnik anglo-ameriške cone gen. J. Winterton, ki se je po uradni slovesnosti rad zadržal v družbi z okoljskimi župani in odborniki pri zakuski. V svojem spemstvu je imel tolmača za slovenski jezik iz oddelka za javna dela, da bi se laže informiral o potrebah repentaborške občine. Z očitnim zadovoljstvom je sprejel iz rok dekleta šopek cvetic v pozdrav. Domači župan je pred otvoritvijo pozdravil goste v slovensčini in italijansčini in neki domačin je postal pozdrav v angleščini. Odgovor generala Wintertona so prevedli v slovensčino. Omenjamo te podrobnosti, ker dokazujejo, da bi se dalo pri priznanju pravic našemu ljudstvu — med katere spada osnovna pravica do uporabe jezika v vseh uradih — najti osnova za koristno sodelovanje v oblastvi, ki bi bilo v prid gospodarskemu napredku in pomirnitvi duhov.

Repentaborci so si v proračunu za leto 1952 zagotovili od ZVU 15 milijonov lir za javna dela. Zdad gradjo cesto od Velikega Repna do Repentabora, ki se bo med Colom in Krepo združila z dograjeno cesto proti Colu. Repentabor je z Opčinami in Trstom že

Polemika o 5 milijardah

Ze v poročilu o tiskovni konferenci načelnika oddelka za finance in gospodarstvo ZVU g. Haroldsona smogotovili, da se primanjkljaj tržaškega državnega proračuna stalno manjša kljub ogromnemu birokratičnemu aparatu, ki ga je nasledila ZVU od Italije in kljub velikim vsotam, ki se izplačujejo iz državnega proračuna za kritje primanjkljaja občin, zlasti tržaške.

Samo površen pregled proračuna za I. polletje 1952 nam kaže, da je proračun pasiven za tistih 5 milijard, ki so se nenadoma pojavile v proračunih 1951 in prvo polletje 1952 kot čista razlika med dohodki, pobranimi na anglo-ameriškem področju STO na račun Italijanske republike in dohodki pobranimi v italijanski republiki na račun anglo-ameriškega področja STO.

Primanjkljaj, ki je nastal zaradi te razlike, krije italijanska država v smislu rimskih sporazumov z ZVU (STO) iz leta 1948 in v smislu njenih obvez v mirovni pogodbi. Tržaški tisk je odločno vstal proti takšnemu sestavljanju proračunov pod pritiskom rimske vlade, ki imajo očitno namen, prikazati tržaške finance kot pasivne in

STO kot ozemlje, ki se ne more vzdrževati in ga je torej treba priključiti k Italiji.

ZVU je uvidela potrebo, da objasni objavo razloga, kako je prišlo do čiste razlike med dohodki, pobranimi na anglo-ameriškem področju STO na račun Italije, in dohodki, pobranimi v Italiji na račun anglo-ameriškega področja STO.

Razlaga ni zadovoljila tržaško javnost. Sestavljalci proračuna so obremenili STO nasproti Italiji v proračunu za 5 milijard, ker se predpostavljajo, da znašajo proizvodni davki in carine pobrane na STO za račun Italije prav toliko več kakor davki, ki jih pobere Italija na račun STO.

Mar ni čudno, da se STO obremenijo v finančnih odnosih do Italije zaradi proizvodnega davka na blago (n. pr. na petroleje iz tržaških čističnic), ki ga samo proizvajala in potem proda Italiji? Ali narobe: da se Italija obremenijo za proizvodne davke na blago, ki ga prodaja Trstu? Saj gre vendar za trgovinske posle, ki nimajo ničesar opraviti z državnimi proračuni! Ako Italiji ne prijajo sedanjí poslovni odnosi s STO, jih lahko prekine in Trst bo prodal svoje blago drugam, toda drugje to tudi — kupoval, in sicer bolj poceni. Tržaška trgovina bo potem svobodna, Tržačanom ne bo treba plačevati visokih zaščitnih carin, ki štitiijo italijansko industrijo; kupoval bo angleško, ameriško, jugoslovansko, avstrijsko, nemško in francosko blago, od italijanskih proizvodov pa samo tiste, ki so res konkurenčni.

ZRACNICA PREPREČUJE AVTOMOBILSKES NESREČE

Znana britanska tovarna avtomobilskih plaščev (Goodyear Tyre and Rubber Company, Ltd.) izdeluje novo vrsto zračnic, ki bodo zmanjšale nevarnost nesreč, ki nastanejo zaradi izrabe plaščev pri veliki hitrosti. Ta nova zračnica sestoji iz dveh zračnic — ena je položena v drugo. Notranja zračnica je zvezana pa cevki z zunanjo, glavno zračnico. Če pride do razpoke, tedaj je prizadeta le zunanja zračnica. Okrog 60 odstotkov zraka ostane še v notranji zračnici, tako da ni hudih posledic. Cena nove zračnice za običajni osebni avtomobil je trikrat večja od normalne zračnice, toda tovarna zatrjuje, da traja trikrat dalje.

TRGOVINA S ČEVLJI

TREVISANI JOSIP

TRST, Ulica G. Vasari št. 10

VELIKA IZBIRA NAJNOVEJŠIH MOŠKIH IN ŽENSKIH ČEVLJEV

Cene zmerne. - Prvostrstno blago in točna postrežba

MEHANIČNA DELAVNICA

ALBINO GOMBAČ

ULICA DELL'AGRO 10 - TRST - TELEFON ŠTEV. 96-130 (VHOD IZ ULICE DELLA TESA)

Najmodernejši tržaški obrat za retifikacijo na strojih »BERCO« — Retifikacija in zrcalno glajenje cilindrov od mikro-motorja do ladijskih motorjev

Retifikacija vsakovrstnih kolenastih gredi, vključno OM 100 RS, Titanus i. t. d.

Priprave za retifikacijo poudnih cilindričnih puš. Vlaganje cilindričnih puš — Aparat za kontrolo trdote BRINELL — Priprava za vravnovanje kolenastih gredi in transmisij

Retifikacija ventilov — Priprava za struženje glavnih in ojničnih ležajev — Posebna naprava za mehanično struženje ojníc — Hidravlična stiskalnica

ZASTOPSTVO ZA TRST IN GORICO NEPREKOSLJIVIH BATOV

FRIGOBOR in SUPERFRIGOBOR

Bat: ki povečajo tehnični učinek in imajo trojno trajnost

Zastopstvo tovarne »TIVELLI« — Predelava Diesel motorjev s predmešanjem na »sistem direktnega vbrizganja«

Zastopstvo tovarne »ANGELINI« — Kromiranje kolenastih gredi na električno-galvanski podlagi — Trdota od 630 do 900 Brinell — Srednja vzdržljivost 250.000 km — Možnost naknadnega razkromiranja in ponovnega kromiranja brez rabe ponovne retifikacije

AVTPODJETJE S.T.A.R. d. d. TRST

ULICA MORERI 7 - TEL. 56-08
Avtobusna proga: Trst - Koper
Vozni red veljaven od 20. avgusta 1951

Cena	ob delavnih	Km	POSTAJE	Km	Ob delavnih	Cena
—	6,15	15,00	TRST (Avtobusna postaja)	21	9,30	115,-
115,-	7,15	16,00	KOPER (Avtobusna postaja)	—	8,30	—

Prepoved vrčenja avtobusne prevozne službe med Tistom in Škofijami ter obratno

NA MILJSKEM HRIBU SAMEVAJO SLOVENSKE VASI

znana morska kopaljšča in nad njimi prekrasna polja, ali vse to, kakor da ne spada k Miljskemu hribu. Tudi samo mesto Mila ali Muila se počuti pri morju kakor potuhneni priseljencec, ki se niti ne zveni za svoje ozadje. Vsa njegova pozornost je obrnjena na morje in Trst. Pred nosom, na nasprotni obali, ama sicer Ščedno, ali nje ne vidi, zamežikala je z desnim očesom, da je ne vidi. Nad Muilami proti jugovzhodu je tudi videti nekaj hiš. SVE-TA BARBARA jih imenujejo; pravzaprav so to KOROSCI, ker so se tam pred stoletji prvi naselili Korosci, kakor na južni strani Hrvatino. Tudi te hiše, ti Korosci so za oddaljenega gledalca prava uganika. Od česa živijo prebivalci te majhne skupine hiš? Zakaj so se naselili na severu, ne na plodnem pobočju Miljskega hriba? Kje imajo svoje njive?

šćani sami sezidali in obširno dvorišče pred njim, razne trgovine itd. Njihovo polje ne leži proti severu, ampak se lepo sonči na jugu. Kako to? Predvsem je treba vedeti, da tako imenovani Miljski hrib ni en sam hrib temveč je to prava mala brdovita deželica s precejšnim številom vrhov razne visokosti, z dolinami, ležbi, prepadi. Na enem teh vrhov sedijo Korosci, večji del hiš pa je pod vrhom na južni strani, kjer se začinja polagoma spuščati proti Muilam zelo obširna globel, po kateri so razpoložene njive. Podolgasto brdo s Sv. Barbaro na vrhu se razteza skoro do samega mesta in zapira vso plodovito globel proti burji. Vse Miljski polotok je poln takih prijetnih iznadenj in vredno je da si ga ogledaš. Enkratna vožnja tja in nazaj z avtobusom iz Trsta mimo Koroscev, Fajtov, Božičev do Chiampore blizu romarske cerkve stane približno 300 lir in v manj kot dveh urah se nam površno odkrije vsa ta znamenja čepav tako blizu ležeča deželica.

Dočim je bila Istra najbolj zane-marjena avstrijska dežela, je va bil Miljski polotok najbolj zapuščen del Istre. Nihče se ni brigal zanj in le ko so se pobirali davki, so se spomnile oblasti, da tudi tam živijo kmetje, iz katerih je bilo treba iztisniti še zadnji denar. Potem je prišel fašizem in za njim še druga vojna, ki je do konca razušila kmečko gospodarstvo. Kako temeljito je bilo to delo je razvidno iz dejstva, da je ostalo pri Sv. Barbari, kjer so imeli pred vojno 120 glav živine, danes le še 20 glav. En sam kmet je imel pred zadnjo vojno 14 goved in 4 konje danes pa razpolaga vseh 35 družin, ki se še bavijo s kmetijstvom, s komaj 20 glav goveje živine; konjev in volov sploh ni več. Številno goveje živine je začelo padati kmalu po začetku vojne in je padalo vedno nižje, ker so bili kmetje prisiljeni prodajati živino, da so se mogli preživeti.

Pa tudi vsa pokrajina nam priča o gospodarskem propadanju miljskega poljedelstva. Krajci so lepi, zemlje ne manjka, a strašno je ogoljena in izčrpana. O kmetovih ni niti govora, tu pa tam kakšen žalosten ostanek, ki pa kakor izjema še bolj poudarja splošno ogoljenost. Blizu istrske ceste pod Jelarji, n. pr. samotari še majhna sku-

je bolj oblekli. Motijo pa se, ako menijo, da se morajo za vse to zahvaliti samo delu v tovarnah. O ne! Mestni delavci, ki živijo samo od svojega delavskega zaslužka, nimajo takih stanovanj in rdečih lice, niso tako polni življenja in zdravja.

Sedaj so res splošne gospodarske razmere take, da si morajo kmetiči sinovi iskati delo v tovarni. To je popolnoma prav in na mestu. Ne smete se pa odtrgati od zemlje, ker se boste posušili, kakor se posuše vsaka izkoreninjena rastlina!

Kljub delu in zaslužku v tovarni ne sme zanezarjati zemlje, kdor je še tako srečen, da jo ima; pač pa je treba začeti razmisljati o tem, kaj storiti, da bo tudi kmečko delo postalo bolj donosno. Vaška mladina pri Koroskih in sploh po vsem Miljskem hribu je prva poklicana, da se začne za to zanimati in o tem posvetovati. Pogodovanje je za Miljski hrib eno najvažnejših, ako ne najvažnejše vprašanje. Gozdovi so prvi pogoj za prepored tamnjskega poljedelstva. Sicer pa bomo o tem in o drugih važnih gospodarskih vprašanjih obširneje govorili.

-od-

TRŽNI PREGLED

Poročila italijanskih strokovnih listov o tržnem razvoju v zadnjem tednu so skopja. Zaradi praznikov ni bilo moč dobiti jasne slike; sicer so bili trgi po več dni zaprti. V glavnem ni bilo bistvenih sprememb. Cene žitu so bile nekoliko čvrstje. Cene maslu, suhemu sadju in paradiznikom so ostale na prejšnjih točkah. Zivahnije je povpraševanje po pomarančah in limonah, nazadovale pa so cene nekaterih vrstam sira kakor tudi žirini za zakol in svinjam. V vinski kupčiji ni bilo posebnih zaključkov.

CREMONA: pšenica dobra 6.700-6.900 lir za stot; pšenična moka tipa 0 8.300-8.400, tipa 1 8.000-8.100, tipa 2 7.500-7.700; pšenični otrobi 4.200-4.300; koruza za dobra 5.500-5.600; koruzna moka 6.100-6.200; koruzni otrobi 2.800-3.000; riž arbitrio 15.000-15.700, vialone 14.300-14.600, carnaboli 13.800-14.200, maratelli 12.800-13.400.

VICENZA: pšenica fina proizv. 1951 6.700-6.850 lir za stot, dobra 6.450-6.650; koruza marano 5.600-5.700; činkvanti 4.700-5.200; oves 5.500-6.000; proso belo 7.000-7.500; proso paglierino 6.300-6.700; neolučeni ječmen 7.000-7.200.

ZIVINA
PIACENZA: teleta za rejo 410-460; teleta za zakol I 530-550, II 320-350; teletski 340-360; junci za rejo 6-12 mesecev 350-400; junci za zakol I 320-360, II 260-280; krave mlekarice 150-170.000 za glavo krave za zakol I 260-280 lir kg, II 200-220; volji za zakol I 320-340; volji in junci za delo 330-350; bikji za zakol 330-380; prašiči nad 150 kg 400-440, 120-150 kg 390-420, suhi 80-120 kg 400-420, 20-80 kg 480-510; prašički za rejo 550-650.

MILAN: cene za kg feo sirarna: lombradsko maslo 890; čajno maslo 970; sir krajevne proizvodnje 1949 640-700, proizv. 1950 550-600, proizv. 1951 480-520, svež 360-380; sbrinz svež 430-460, postan 540-560; emmenthal svež 570-590, postan 540-600; provolone svež 430-460, postan 540-570; gorgonzola svež 360-390, postan 500-530; italico svež 450-470, postan 490-510; taleggio svež 330-350, postan 420-460; crescenza svež 360-380, postan 400-430.

FIRENZE: za kg feo proizvodnja: olivno olje ekstra pod 1 stop. kisl. 395-405, do 2,5% kisl. 385-395, do 4% 375-385; dvakrat rafinirano A 415-425, B 375-385; semensko olje navadno 375-385; olje iz zemeljskih lešnikov 390-400.

PADOVA: olivno olje ekstra 43-44.000 lir stot. fino 42.000-42.500, navadno 41-41.500; dvakrat rafinirano A 42.000-42.500 B 39.500-40.000; semensko olje I 38.800-39.000, II 38.200-38.500.

MILAN: za hl stot feo milanska postaja: Piemonte 10-10,5 stop. 410-430, 11-12 stop. 450-480; Oltrepo pavese 10-10,5 stop. 400-430, 11-12 st. 450-470; Mantovano črno 380-390; Valpolicella in Bardolino 560-580; Reggiano 9-10 st. 400-440, 11-12 st. 450-470; toskansko navadno 370-390; Barletta extra 13-14 st. 410-430, navadno 370-390; Squinzano 430-450 piemontski moskat 7.500-7.800 za stot.

FIRENZE: za stot feo klet proizvajalca: navadna vina 9-10 st. proizv. 1950 2.600-2.800, 10-11 st. 2.800-3.800, 11-12 st. 3.800-4.800, nad 12 st. 4.800-5.500; cenenja vina 11-12 st. 5.500-6.000, 12-13 st. 6.000-6.500, nad 13 st. 6.500-8.800; klasična vina 12-13 st. 6.500-7.000, nad 13 st. 7.000-7.500.

PAVIA: cene za količine večje od 50 kg feo proizvodnja: majsko seno 2.050 lir za stot; seno košeno v avgustu 2.050; travniško seno 1.850; pšenična slama stlačena 700.

REGGIO EMILIA: cene za surove osoljene kože z repom feo skladišče grosista: volji do 40 kg 345-360 lir kg, nad 40 kg 360-370; bikji do 40 kg 290-300, nad 40 kg 260-280; teleta 3-6 kg 740-760, 6-8 kg 700-710, 8-12 kg 570-580, 12-20 kg 480-500, 20-26 kg za glavo in parklji 380-400, do 30 kg za glavo in parklji 365-375; konji 180-200; mežki 130-140; ovci 90-100; ovni surove kože 330-340, suhe 850-870; zajci (suhe kože) 210-220; jagnjeta 400 lir za kožo.

MILAN: feo milanska postaja: časopisni papir v valjih 16.000 lir stot, v polah 19-20.000; tiskovni satiniran neklejen 20-21.000 polklejen 26-29.000; brezlesni navaden 22-24.000; finejši 29-31.000, trikrat klejen 37-41.000; trikrat klejen za obrazce 39-44.000; registrski brezlesni navaden 27-29.000, finejši 33-34.000 trikrat klejen 39-43.000; pisemski finejši 32-35.000, trikrat klejen 39-43.000; prepisni za kopije 57-63.000; risarski papir 52-58.000; polosečni srednje vrste 41-43.000, fin 51-53.000; »pepura« beli in barvani 41-47.000; ovojni navaden 11-12.000, finejši 20-22.000; bejni kalandriran za kavo 14-15.000; ovojni pergamin navaden 40-40-80 gr 30-34.000; extra 30-40-60 gr 36-39.000; ovojni prosjoni pergamin 30 gr 47-52.000.

40-50-60 gr 44-47.000; klobučni papir navaden 31-34.000, finejši 53-58.000, beli fin 40-44.000; ovojni sivi 7.500-9.000; slamnati za mesarje 7.000-8.000; Beli karton (na vagon) 13-14.000 lir stot, patent 13-14.000, siv navaden 8.500-10.000, fin 11-500-14.000; dvobarvni duplex ali triplex navaden in finejši 18-24.000, beli duplex in triplex 26-36.000; kartončini beli in barvani navadni 29-32.000, fini 38-43.000, tivo Bristol 47-51.000; kartončini polosečni 55-59.000; kartončini (lepenke) 49-55.000.

MILAN: cene za kub. m feo grosist: jelka, konične deske I sort, netto 48-50.000, I sort, 43-45.000, II sort, 40-42.000 III sort, 31-33.000; konične deske pod običajno mero I in II sort. 35-37.000, III 29-30.000; stebri in polstebri 35-37.000 tramovi po tržaškem običaju 17-20.000; macesen, konične deske I sort. 54-58.000, II 42-48.000, III 31-33.000; listovici italijanskega izvora, deske običajnih dimenzij: oreh 50-65.000; hrast 40-44.000; naravna bukev 28-32.000; parjena bukev 45-48.000; jesen 38-43.000 kostanj 23-26.000; beli javor 42-48.000; platana 26-28.000; obrobjeni topol za gradnjo 16-17.000, neobrobjeni za mizarska dela 22-25.000; listovici inozemskega izvora: slavonska parjena 70-75.000; slavonski hrast 80-85.000; topolove vezane plošče

3 mm 125-130.000; bukove vezane plošče 162-172.000.

KAVA
TRST: Kvotacije pri viru proizvodnje se zelo razlikujejo: Rio V 49,75 dolarja fob; Rio V good large bean greenish 48,70 dol. fob; Santos extra prime crivello 18 60,50-61,25 dol. fob; Santos extra prime good large bean 58,50-59,80, Rio VII 47 dol. fob; Equador extra superior 50 dol. fob; Manta; Equador Primera Corriente 46 dol.; Minas II crivello 17 50,75 dol.; Victoria V crivello 18 47,75 dol. Victoria II criv. 17 46,50 dol.; Haiti 114 dol. za 100 kg cf Trst; S. Domingo prana 124 dol. za 100 kg feo italijanska pristanišča; Kostarika 137 dol. cf ital. pristanišča; Robusta 435 šillingov za cwt cf Trst; Java prana 403 šil.; Bugišu I proti takojšnji izročitvi 485 šil. za 50 kg cif Trst; Kenya A 502 šil. za cwt cif.

KAKAO IN POPER
TRST: Accra good fermented new crop ponujajo pri viru proizvodnje po 230 šillingov za 50 kg cif; medtem ko Equador superior Arriba kvotira 37 dolarjev za 50 kg cif Trst. Cene za oceanirno blago so ostale neizpremenjene.

Ponudbe popra pri viru proizvodnje so ostale na istih kvotacijah: črni Lampong 1.278 šillingov za cwt cif Trst in Muntok 1.660 šil za cwt cif Trst.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

	31/XII	21/XI	5/XII
Pšenica (stot. dol. za bušel)	259 1/4	269 7/8	265 —
Koruza „ „ „ „	190 7/8	189 1/8	189 2/5

	28.70	28.70	28.70
Baker (stot. dol. za funt)	103.—	103.—	103.—
Cin „ „ „	19.—	19.—	19.—
Svinec „ „ „	19.50	19.50	19.50
Aluminij „ „ „	19.—	19.—	19.—
Nikelj „ „ „	56.50	56.50	56.50
Krom (dol. za ton)	54.—	54.—	54.—
Z. srebro dol. za steklenico	215.—	219.—	218.—

	164.50	153.25	172.30
Bombaž „Karnak“ I. (v. talerjev za kantar)	104.85	101.60	101.26

	200.50	195.10	—
Kava Santos C (kruzejrov za 10 kg)			

Zaradi božičnih in novoletnih praznikov so kupčije na mednarodnih trgih tudi letos zelo popuštale. V tednu, ki se je zaključil 28. decembra, ni bilo zabeleženih posebnih sprememb pri cenah. Svetovni strokovni tisk z zadovoljenjem ugotavlja, da v preteklem letu ni prišlo do inflacije, nasprotno, cene skoro vseh surovin so znatno popuštale. Edino pri žitu, t.j. pšenici in koruzi, je cena v teku lanskega leta poskočila. Les sicer zaznamuje še nadaljnje skoke, vendar so strokovnjaki na zapadu mnenja, da doseženega vrhunca ne bo več prekosil.

ZITARIČE
Na čikaški borzi je cena pšenici napredovala in je 28. XII. dosegla 261 13/16 stotinke dolarja, medtem ko sta koruza in oves popuštala za 1,3/8 prva in 2,1/4 stotinke drugi pri buš. Računajo, da bo po praznikih kupčija oživela. Po poročilu ameriškega ministrstva za poljedelstvo so ZDA od junija do novembra 1951 izvozile 87 milijonov 850.000 hl žita in žitnih proizvodov, medtem ko je ta izvoz dosegel v letu 1950 58.600.000 hl. Od celotnega izvoza žitaric in žitnih proizvodov odpade 48% na Evropo, 30% na Daljni vzhod 23% na Srednjo in Južno Ameriko, 5% na Bliznji vzhod in 4% na ostale države.

KAVČUK
Kavčuk je na londonski borzi nazadovol za 3/4 penija pri funtu proti takojšnji izročitvi in za 1/4 penija proti izročitvam v poznejšem času. Angleška industrija gumijia ni pokazala posebnega zanimanja za blago.

KAVA KAKAO, SLADKOR
Na newyorški borzi so se cene kave povzpelle za okoli 1/2 stotinke pri funtu. Cene so bile v glavnem čvrste in so se sukale okoli 52,60 stotinke dolarja za funt. — Kakao je na newyorški borzi popuštal in sicer pri vrstah Bahia in Accra za 1/4 - 1/2 stotinke za funt. Dne 28. dec. se je cena vrst Accra in Bahia sukala okoli 32,50 stotinke dolarja za funt. — Cena sladkorja je bila 28. dec. 4,50 stotinke za funt.

VLAKNA
Zaradi bližajočega se konca leta je vladalo na trgu za volno mrtvilo. Samo na Novi Zelandiji je bilo pred božičnimi prazniki nekaj dražb, pri katerih je cena volne nekoliko pridobila. V Franciji (Roubaix Tourcoing) so volno prodajali po 1.300 frankov za 100 kg. Cena bombaža je na newyorški

borzi v tednu do 28. dec. napredovala za 1 stotinko dolarja. Posebnih kupčij ni bilo. V Aleksandriji so prodajali 28. dec. bombaž »karnaka« po 222,10, »ashmouni« pa po 139,05.

KOVINE
Na newyorški borzi kovin prihaja čedalje bolj do izraza prepričanje, da so ZDA precej preskrbljene s pisanimi kovinami. Mednarodna konferenca za razdelitev surovin je razdelila kobalt za prvo tromesečje 1952 takole: Vel. Britanija 318 ton, Francija 27, Nemčija 128, Japonska 57, Avstrija 18,9 itd. Razprava je pokazala, da je potreba vojne industrije po kobaltu mnogo večja kakor potreba civilne proizvodnje. V Zah. Nemčiji je svinec n. otiral 29. XII. 190,50 DM za 100 kg, cink 195, baker (žica) 272,50 in cin 1.088. Na londonski borzi se je cena cina za leto stokala 28. dec. med 897 1/2 in 902 1/2 proti takojšnji izročitvi in proti izročitvi v teku 3 mesecev, aluminij 148 proti takojšnji izročitvi.

NOVA AMERIŠKA NAKAZILA ZA IZVOZ BAKRA
Urad za mednarodno trgovino pri ameriškem trgovinskem ministrstvu je objavil izvozne kvote za baker in proizvode iz bakrenih zlitin za leto 1952. Po načrtu za nadzorstvo nad surovinami bodo izvozili 11 milijonov 335 tisoč funtov bakra in zlitin izven narčta pa 31 milijonov 300 tisoč funtov. Nove kvote so izdali poleg izvoznim dovoljen za baker in bakrene zlitine za rudnike, elektrarne, prevozna sredstva in druge načrte. Majhne spremembe določenih kvot so dovoljene za posamezne države v posebnih primerih z ozirom na potrebe teh držav.

V na novo določenih dodatnih kvotah za prvo četrtletje 1952 v skupni teži 900.000 funtov so vpoštevane tudi kvote za baker in bakrene zlitine v okviru načrta za nadzorstvo nad kovinami.

NOV REKORD V BRITANSKEM IZVOZU AVTOMOBILOV
Britanski izvoz osebnih avtomobilov in traktorjev je v oktobru potolkel vsa dosežanja prvenstva. Izvoz tovornih avtomobilov je bil v oktobru po maju tega leta največji. Oktobra so izvozili 32.307 osebnih avtomobilov v skupni vrednosti 11.400.000 funtov sterlingov in 10.919 traktorjev v skupni vrednosti 4.400.000 funtov sterlingov.

Vestnik KMEČKE ZVEZE

SEDEŽ: TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10 I. - TELEFON ŠT. 54-58

Vanonijev zakon na Tržaškem

Zakon kritizirajo tudi v Italiji

Naši čitatelji so verjetno že kaj slišali o novem davčnem zakonu, ki ga označujejo kot Vanonijev zakon, po italijanskem finančnem ministru, ki je lani ta zakon predlagal za Italijo. Vanonijev zakon je tukajšnja zavezniška vojska uprava raztegnila na naše področje s svojim ukazom št. 168 z dne 27. oktobra 1951.

Ni mogoče, da bi se na tem mestu spuščali v podrobnosti o določenih in predpilih tega zakona, bodisi ker je zelo obsežen, bodisi ker ga na splošno imajo za tako zapleteno, da so za pravilno uporabo morali izdati posebnih navodila. Tudi krojijo o tem zakonu že vsakovrstni dovtipi po italijanskem časopisju in tudi med samim ljudstvom.

Navedi hočemo le enega teh tragikomičnih dovtipov, ki ga je pred časom objavil neki kmetijski strokovni časopis v Italiji in ki pri vsem humorju kaže istočasno tudi vso tragično stran, katero predstavljajo določbe tega zakona za italijanske davkoplčevalce na splošno, zlasti pa še za naše kmetovalce, ki italijanskega jezika sploh ne obvladajo. Dotični časopis prinaša sliko kmeta gospodarja na smrtni postelji. Okrog njega so zbrani vsi člani družine z zdravnikom, ki umirajočega že objokujejo. Gospodar se hkrati zdrami in odločno prosi prisotne, naj ga vendar ne objokujejo, ker se počuti srečnega, da mu ne bo treba izpolnjevati davčne prijave po Vanonijevem zakonu. Gospodar si želi rajši smrti, kakor bi se lotil pisanja omenjene prijave. Zaradi tega zakona so časopisni zabeležili res tudi primere samomorja.

Sicer moramo priznati, da velja tudi za ta zakon str prepoved: da vrug ni nikoli tako črn, kakor ga slikajo. Vsekakor bi si morale biti tukajšnje upravne oblasti v svesti, da se našim davkoplčevalcem niso prikupili z raztegnitvijo takega zakona na naše področje, ko ga ljudstvo že v sami Italiji

na splošno odklanja »Vox populi...«
Kakor vse kaže, so tukajšnji odgovorni čintelji pozabili upoštevati dejstvo, da je STO bilo skozi stoletja, z izjemo razmeroma le kratkega obdobja po prvi svetovni vojni, pod avstrijsko upravo, ki je ostala tukajšnjim davkoplčevalcem v dobrem spominu, zlasti glede davčnega sistema. Sicer pa bi za naše področje gotovo lahko pripravili vsaj bolj enostavnega, kot je novi Vanonijev zakon.

Naši kmetovalci, znani kot disciplinirani državljani, bodo vsekakor spoštovali zadevni ukaz ZVU in skušali po svoji stari navadi, čim vestneje izpolniti davčne prijave, kljub temu, da so obrazci tiskani samo v italijanski, kar je očitna krivica. Vsled tega pa ostanje vprašanje zase, ali bodo obrazci pravilno izpolnjeni, zlasti še, ako se naši kmetovalci ne bodo utegnili zateči k osebam, ki so večši italijanci in slovensčine ter so izvedene v davčnih zadevah.

Naša zveza je pripravljena dati svojim članom vsa potrebna navodila za izpolnitev prijav. Predvsem pa je potrebno, da si davkoplčevalci pravčasno preskrbijo potrebne obrazce in navodila — zadnje v slovensčini, ako jim jih davčni urad še ni poslal na dom. Pri tem morajo imeti še na vidiku, da morajo po določenih navedenega ukaza vsi davkoplčevalci oddati zadevno prijavo svojih dohodkov najkasneje do 31. t. m.

Hkrati se nam vidi še potrebno pozornost merodajnih upravnih uradov na zgoraj navedena dejstva in okoliščine, ki sila obtežujejo tukajšnjim slovenskim, zlasti pa kmečkim davkoplčevalcem pravilno izpolnitev izvedenega ukaza in zadevnih zakonov in na potrebo, da preskrbijo za slovenske davčne obvezance slovenske prijave obrazce ter, da primerno podajajo prijavn rok.

KMEČKI KOLEDAR

VAZNA KMEČKA DELA IN OPRAVILA SREDI JANUARJA

Na njivi in polju. V kolikor vreme še dopušča, razvažamo gnoj in greznico ter ju podorjemo in pripravimo zemljo za pomladansko setev. Kjer zastaja voda urejamo in čistimo vodne jarke, da preprečimo odvisno mokrotno, ki gojenim ali kulturnim rastlinam zelo škoduje. Odstranimo in zažigamo živo mejo in robido, ker delata na njivi in polju samo škodo; v teh se skrivajo in deli vsakovrstna škodljiva golanca. Po živju meji in robidi se tudi raznašajo razne rastlinske glivnice boleznij. Po ozimnem žitu potrosi ob suhem vremenu približno 5 kg čilskega solitra ali pa apnenega nitrata na vsakih 1.000 kv. m.

Na vrtu. Blizu doma in na sončni strani si pripravimo zaprto, toplo gredico. Vanjo sejemo rano zelje in solate ter drugo vrtnino, ki jo bomo potrebovali marca meseca za presajanje na prosto. Ob lepem vremenu nadaljujemo s pripravljavanjem zemlje za setev zgodnje vrtnine. V zavetno in sončno lego lahko seješ solato rezliko, peteršilj, korenčike, špinac in tudi redkvice ter vrtno peso. Na prosto in odprto leho pa sadi česen in čebulček, ako imaš le zemljo pripravljeno.

V vinogradu in sadovnjaku. Nadaljujemo s pastnanjem in pripravljavanjem zemlje in jam za nove nasade trt in sadnih dreves. Pripravi si moramo vse potrebno za rezanje in vezanje trt; dobre škarije in žagico, kole, bečke in pocinkano žico. Ne odlašaj več z naročilom potrebnih sadik mladih trt in sadnih dreves. Zemljo v zavetni in sončni legi skopaj čimprej, če tega nisi storil že v jeseni in sej vanjo zgodnji nizi grah (čudež ameriški ali kelvedovski), mali prozanski in druge). Zimski čas je najprimernejši za popravljanje porušeni zidov v sadovnjaku.

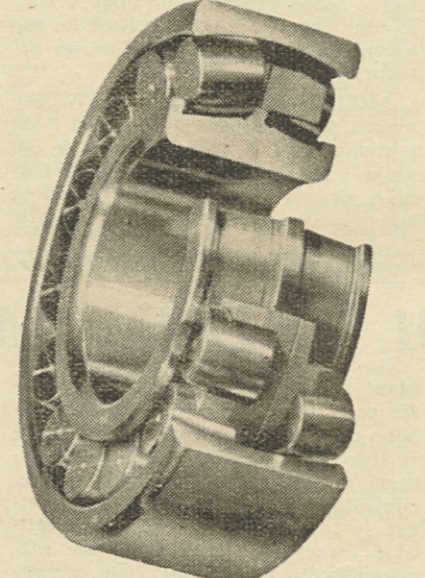
Vinska klet. Pazi, da bo vino v kleti obvarovano pred morebitnim hudim mrazom. Toplota v kleti naj bo kolikor mogoče stalna okoli 10 stopinj C. Zračiti jo smeš le ob lepem in jasnem vremenu. Sodi z vinom naj bodo vedno polni do vrha in dobro zamašeni. Vino za sprotno družinsko potrošnjo drži v majhnih sodčkih ali pa v velikih steklenicah (demizankah), da ti ni treba odpirati pogostoma večjih sodov, kar škoduje dobremu vinu.

V šrambi. Pripravi vse potrebno zlasti v šrambi krompirja, in podobnih pridelkov, da te ne iznenadi hud mraz. Krompir in druge gomoljnice delke. Za tesno zaporo oken in drugih odprtin pripravi si vreče s slamo in nadzoruj notranjo toploto s toplomerom, posebno kadar traja zunaj hud mraz. Krompir in druge gomoljnice lahko zmrznejo že pri -2 stop. C. Ako nimaš pri rokah toplomera postavi v šrambo na tla malo posodo (lonček ali skodelico) s čisto vodo. Če se v posodi napravi le tanek led, je toplota v kleti že pod ničlo in obstaja nevarnost, da se še zniža. Da ti v tem primeru vrtnina ne zmrzne, pripravi si v šrambi primerno pečico, da jo boš po potrebi zakuril.

Cas je, da razložiš semenski krompir lepo po lesah ali pa v jeseni plitve zaboje in ga siliš v toplem in svetlem prostoru (tudi v živinskem hlevu), da bo za saditev napravil kratke in močne klice.

V hlevu. Ne puščaj v hlevu gnoja in pazi na zadostno zračenje. Pomni, da živini bolj škoduje skazen in smradljiv zrak kot pa mraz. Ne napajaj živine, zlasti breje ne, z ledeno mrzlo vodo.

Tržaško gradbeno podjetje
I. C. E. T.
Trst, Ul. XXX. Ottobre 6 II.
Telefon 79-74
izvršuje vsakovrstna gradbena dela — strokovno dovršena po zmernih cenah

SILVIO SERIN
Import / Export
TRIESTE
VIA MADONNA DEL MARE 4 - TEL. 80-80
CUSCINETTI A SFERE
EDA RULLI
Utensileria - Strumenti di misura
Kroglični in valjni ležaji
Orodje - Aparati za merjenje

Prašite za domače potrošnje morajo poklati v tem mesecu, ker pozneje obstaja nevarnost, da se slanina za greje in pokvari pri sušenju po črnilu. Našega postu pripravljenih živinjakov.

Kako pripraviti dober mešanec
Vrtnarji, kakor tudi drugi kmetovalci imajo na splošno pri nas vse premo hlevskega gnoja na razpolago, ker redijo - zlasti v mestu - vedno manj vozne živine in konji; te so izpediti motorna vozila. Zaradi tega morajo pomagati z mešanecem ali kompostom.

Dober mešanec si lahko pripravijo vsak kmet sam na svojem vrtu ali nji. Za pripravo tega si izbere najprimeren prostor, ki naj bo dobro zaosen in po možnosti vlažen. Severna stran kakega zidu ali plota v kotu zemljišča je zato najprimernejša tudi zaradi tega, ker vrtnina in druge rastline na takem prostoru slabo uspevajo.

Na ta izbran prostor znesemo vsaj koprvene rastlinske in živalske odpadke ter smeti. Tej tvari primešamo čim več gnoja ali greznice in blata z dvorišča in tudi s ceste. Gnoj in greznica delujeta v mešanecu kot nekak kvas, da se drugi odpadki laže in hitreje razkrajajo.

Omenjene tvarine spravimo na kup in jih dobro stlačimo. Kupi naj bodo približno 1,50 m široki in vsaj 1 m visoki. Njihova dolžina je pa lahko poljubna. Če nimamo v dolžino več prostora za vsok tvarino, tedaj napravimo drugi enak kup. Odpadke na kupu preklopiamo in dobro pomešamo vsake 2-3 meseca. Skrbeti je treba, da je kup mešanca vedno dovolj vlažen, da se bodo tvarine v istem razkrajale s trohženjem. Te ne smejo zaradi pomanjkanja vlage plesneti, kakor tudi ni pravilno, ako v njem tvarine gnijejo vsled preobilice vlage. Kup mešanca zalijemo po potrebi z gnojnico ali pa z vodo.

Pravilno pripravljena mešanec je po 6 mesecih za silo že uporaben. Boljše pa je, ako ga pustimo na kupu vsaj leto dni, zlasti če smo nanj vrgli mnogo težko razkrajajočih se odpadkov in smeti. Razkrajajoče in trohženje odpadkov v mešanecu pospešujemo s primerno ustrezne količine apnenega dušika (kalcijevega cianamida). Na vsak kubični meter mešanega potrosimo ob mešanju približno 30 kg apnenega dušika. Kadar je v mešanecu mnogo hlevskega gnoja ali greznice, tedaj mu primešamo manj navedenega uretnega gnojila in narobe.

Zelo priporočljivo je tudi dodati mešanecu dovolj superfosfata; to pa napravimo navadno le malo pred uporabo. Nikakor pa ne smemo kompostu primesati superfosfata, dokler apneni dušik v njem še ni razkrojen. Superfosfat dovaja zemlji fosforno kislino, ki pospešuje rodovitnost posebno listnih vrtnin, ki jih gojimo zaradi njihove žadežev ali plodov, kot so: kumare, jedilne buče, grah, fižol, paradizniki itd. Zelenjava v pravem smislu besede, kot so radič, solata, špinac, kletava in peteršilj, pa zahteva mnogo dušika. Tega je v mešanecu navadno dovolj zlasti, če smo mu primesali apnenega dušika. Dober in pravilno pripravljen mešanec zateže vrtnino in sploh vsem kulturnim rastlinam navadno še več kot sam hlevski gnoj.

ZDRUZENJE NEMSKIH IZNAJDELJEV

V Veroni je bilo na pobudo nemškega odposlanca pri veronskem sejmu ustanovljeno Združenje nemških iznajdeljev, ki bo sicer v poslovnih zvezah z matično organizacijo v